

ÇERKEZKÖY
TİCARET VE SANAYİ ODASI

AKARYAKIT SEKTÖR RAPORU

ZEYNEL BAYDAR
23.08.2019

I.İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	4
2. AKARYAKIT	5
2.1. AKARYAKIT KAVRAMI.....	5
2.2. PETROLÜN TARİHÇESİ	5
2.3. PETROLÜN ÖZELLİKLERİ	5
2.4. PETROL ÜRÜNLERİ ÜRETİM ZİNCİRİ	6
3. DÜNYADA AKARYAKIT	6
3.1. KÜRESEL PETROL REZERVLERİ	6
3.2. KÜRESEL AKARYAKIT ÜRETİMİ	7
3.3. KÜRESEL PETROL TÜKETİMİ.....	8
3.4. KÜRESEL PETROL TİCARETİ	9
3.5. KÜRESEL AKARYAKIT FİYATLARI	10
4. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT	13
4.1. GENEL GÖRÜNÜM	13
4.2. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÜRETİMİ VE TÜKETİMİ.....	16
4.2.1. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÇEŞİTLERİNİN ÜRETİMİ	17
4.3. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT TİCARETİ.....	20
4.3.1. İTHALAT.....	20
4.3.2. İHRACAT	28
4.3.3. YURT İÇİ SATIŞLAR.....	40
4.4. TÜRKİYE AKARYAKIT PİYASASINDAKİ REKABET	48
4.5. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM	51
4.6. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT FİYATLARI.....	53
4.7. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT SEKTÖRÜ SWOT ANALİZİ.....	56
5. TEKİRDAĞ'DA AKARYAKIT	57
5.1. FAALİYET ALANIMIZDA AKARYAKIT SEKTÖRÜ	61
6. SONUÇ	62
7. KAYNAKLAR	63

II. ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: 2017 Yılı Bölgelere Göre Dünya İspatlanmış Petrol Rezervi.....	7
Şekil 2: 2008-2017 Dönemi Bölgelere Göre Dünya Petrol Üretimi.....	8
Şekil 3: 2008-2017 Dönemi Bölgelere Göre Dünya Petrol Tüketimi	9
Şekil 4: 2017 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin Ve Brent (Dtd) Seyri (\$)	11
Şekil 5: 2017 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin Ve Brent (Dtd) Seyri (□)	12
Şekil 6: Petrol Piyasası Genel Görünümü	14
Şekil 7: 2007-2017 Yılları Arasında Türkiye'nin Petrol Tüketimi Ve Yerli Üretim.....	16
Şekil 8: 2016 ve 2017 Yıllarında Benzin Türleri Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton).....	17
Şekil 9: 2016 ve 2017 Yıllarında Motorin Türleri Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton).....	18
Şekil 10: 2016 ve 2017 Yıllarında Fuel-Oil Türleri Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)	18
Şekil 11: 2016 ve 2017 Yıllarında Havacılık Yakıtları Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton).....	19
Şekil 12: 2016 ve 2017 Yıllarında Denizcilik Yakıtları Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)	19
Şekil 13: 2017 Yılında Türkiye'nin İthal Ettiği Petrolün Kaynak Ülkelere Göre Dağılımı	20
Şekil 14: 2016 ve 2017 Yıllarında Ham Petrol İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)	26
Şekil 15: 2016 ve 2017 Yıllarında Motorin Türleri İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)	26
Şekil 16: 2016 ve 2017 Yıllarında Fuel-Oil Türleri İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)	27
Şekil 17: 2016 ve 2017 Yıllarında Havacılık Yakıtları İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)	27
Şekil 18: 2016 ve 2017 Yıllarında Benzin Türleri İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	38
Şekil 19: 2016 ve 2017 Yıllarında Havacılık Yakıtları İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton)	38
Şekil 20: 2016 ve 2017 Yıllarında Denizcilik Yakıtları İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton).....	39
Şekil 21: 2016 ve 2017 Yıllarında Benzin Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)	46
Şekil 22: 2016 ve 2017 Yıllarında Motorin Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)	46
Şekil 23: 2016 ve 2017 Yıllarında Fuel-Oil Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)	47
Şekil 24: 2016 ve 2017 Yıllarında Havacılık Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)	47
Şekil 25: Akaryakıt Satışlarına Göre İlk 10 Dağıtıcı Lisansı Sahibinin Pazar Payları (%)	48
Şekil 26: 2017 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Yurt İçi Vergisiz Fiyatları (TL/LT)	53
Şekil 27: 2017 Yılı Motorin Yurt İçi Vergisiz Fiyatları (TL/LT)	53
Şekil 28: 2017 Yılı Yurt İçi Benzin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu	54
Şekil 29: 2017 Yılı Yurt İçi Motorin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu	55

III. TABLO LİSTESİ

Tablo 1: 2017 Yılı Dünya Petrol Ticareti	9
Tablo 2: Petrol Piyasası Genel Görünümü	14
Tablo 3: 2017 Yılı Ana Ürün Gruplarına Göre Petrol Piyasası Genel Görünümü	15
Tablo 4: 2016 ve 2017 Yıllarında Akaryakıt Üretiminin Karşılaştırılması	17
Tablo 5: Ülkelere Göre İthalat Miktarları (ton)	21
Tablo 6: Lisans Sahiplerine Göre İthalat Miktarları (ton)	23
Tablo 7: 2016 ve 2017 Yıllarında Toplam İthalatın Karşılaştırılması	26
Tablo 8: Ülkelere Göre İhracat Miktarları (ton)	28
Tablo 9: Lisans Sahiplerine Göre İhracat Miktarları (ton)	36
Tablo 10: 2016 ve 2017 Yıllarında Toplam İhracatın Karşılaştırılması	38
Tablo 11: İllere Göre Yurt İçi Satışlar	40
Tablo 12: 2016 ve 2016 Yıllarında Toplam Yurtiçi Satışların Karşılaştırılması	44
Tablo 13: Akaryakıt Piyasası için CR ve HHI Değerleri	49
Tablo 14: 2014-2017 Yıllarında İlk On Dağıtıcı Firmanın Pazar Payları	50
Tablo 15: 2017 Yılı Bayilerin İstihdam Bilgileri	51
Tablo 16: 2017 Yılı Benzin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu (TL/LT)	54
Tablo 17: 2017 Yılı Motorin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu (TL/LT)	55
Tablo 18: 2017 Yılında İlimizde Gerçekleşen Petrol Ürünleri Teslimleri	57
Tablo 19: Faaliyet Alanımızda Perakende Akaryakıt Ticareti	61

1. GİRİŞ

Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de, en temel girdilerden biri olan enerjiye olan ihtiyaç gün geçtikçe artış göstermektedir. Artan sanayileşme ve dünya nüfusu ile birlikte enerji talebinin de orantılı şekilde artması, enerji sektöründe yaşanan değişim ve gelişimlerin izlenmesini gerekliliktedir.

Dünya enerji tüketimi içerisindeki payı %40 seviyelerinde olan petrol; taşımacılıktan sanayiye, tarımdan ısınmaya kadar birçok alanda ihtiyaç olduğundan, günümüz siyaset ve ekonomisinde tartışılmaz bir öneme sahiptir.

Petrol piyasası, genellikle *upstream* olarak tabir edilen petrolün keşif aşamasıyla başlayıp, *downstream* olarak bilinen dağıtım – pazarlama faaliyetleri ile birlikte nihai tüketiciye ulaşması gibi çok yönlü bir yapıya sahiptir. Akaryakıt piyasası olarak da adlandırılan bu faaliyetler, rafineri yani üretici, ana dağıtıcı ve bayiler olmak üzere 3 ana ayak üzerine kurulmuş bir sektörü oluşturur.

Akaryakıt piyasalarının 3 önemli oyuncusu bulunmaktadır. Rafineri, gelen petrolü akaryakıt ürünlerine dönüştürerek dağıtıcıya iletir. 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun 2. maddesine göre dağıtıcı ise, rafineriden almış olduğu bu akaryakıt ürünlerini bayilere ileterek rafineri ile bayi arasındaki iletim görevini üstlenir. Bayi ise, dağıtıcı ile arasında sözleşme bulunan ve akaryakıtı tüketiciye satış yetkisine sahip olan gerçek veya tüzel kişilere denir. Yani, dağıtıcıdan almış olduğu akaryakıtı nihai tüketiciye ulaştırır.

Türk akaryakıt piyasasının yapısına bakıldığında, 1999 yılından 2005 yılına kadar piyasanın belli bir liberalleşme döneminden geçtiği görülmektedir. Bu dönem içerisinde EPDK kurulup, Petrol Ofisi ve Tüpraş özelleştirilmiştir. Akaryakıt fiyatları önceki dönemde Petrol Ofisi tarafından yönlendirilirken, bu süreç sonrasında fiyat konusunda da piyasada serbestleşme oluşmaya başlamıştır.

Türkiye'de petrokimya sektörü büyük oranla devletin elinde iken, özellikle Petrol Ofisi'nin özelleştirilmesiyle birlikte petrol dağıtım faaliyetleri büyük oranda özelleştirilmiştir. 2004 yılında serbest fiyatlandırma sürecinin başlamasıyla birlikte akaryakıt üzerindeki ÖTV sabitlenmiş ve akaryakıt ürünlerinin pompa fiyatları rafineri çıkış fiyatı ile paralel olarak hareket etmiştir.

2003 yılında kanun ile birlikte, Türk akaryakıt piyasasının düzenleme ve denetlenme yetkisi Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'na verilmiştir. 2003 yılı, Türkiye'de akaryakıt dağıtım sektörü için Petrol Piyasası Kanunu ile başlayan süreç ile birlikte sektör disiplini, rekabet ve nihai tüketici açısından önemli gelişmeler olduğu bir yıl olmuştur. O yıldan sonra akaryakıt sektörünün dinamosu da olan motorin tüketiminde görülen artış eğilimi de pazarın gelişme sürecinde olduğunu göstermektedir. Türkiye akaryakıt piyasasında artan rekabet, güvenlik ve çevre yatırımları ile akaryakıt istasyonlarında kullanılan teknolojik yatırımlar, sektörün serbest piyasa yapısına geçişinin önemli sonuçları arasındadır.

Sonuç olarak, bu değişime ve gelişime ivme kazandırmak amacıyla, gelişmiş piyasaların incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Türk akaryakıt piyasası, çok uzun geçmişe sahip olmayan, yeni şekillenen bir piyasadır. Bu nedenle, dünyadaki örnekler, alternatif piyasa işleyiş modelleri örnek alınıp ve ülkemizde de uygulanabilirlik açısından değerlendirilmiştir.

2. AKARYAKIT

2.1. AKARYAKIT KAVRAMI

Akaryakıt kavramı, kapsam itibariyle sıvı yakıtları ifade etmekte olup, akaryakıt ürünleri petrol ve petrol harici maddelerden elde edilmektedir. Petrolden elde edilen akaryakıt ürünleri, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 1 2. maddesinde; "benzin türleri, nafta (hammadde solvent nafta hariç), gaz yağı, jet yakıtı, motorin türleri ve fuel oil türleri" olarak belirtilmektedir. Kullanım alanı yaygın olmasa da petrol harici maddelerden de akaryakıt elde edilmekte, katı ya da fosil yakıtlar, akaryakıtta dönüştürülebilmektedir.

Akaryakıt ürünleri yaygın bir kullanım alanına sahiptir. Üretim sürecinin başından, mal ve hizmetlerin sunumu ve tüketime kadar her aşamada kullanılmaktadır. Akaryakıt ürünleri, sanayide yaygın kullanım alanına sahip olmakla birlikte, benzin ve motorin türleri ile LPG otogaz ulaştırma sektörünün temel enerji kaynağını oluşturmaktadır.

2.2. PETROLÜN TARİHÇESİ

Amerika yerlileri tarafından önceleri ilaç olarak kullanılan petrol, 1859 yılında ABD Pennsylvania eyaletinde açılan ilk petrol kuyusuyla birlikte tüm dünyada endüstriyel amaçlı kullanılmaya başlanmıştır. İsmi ilk keşfinden alan petrol, Latince taş ve yağ anlamlarına gelen *Petra* ve *Oleum* kelimelerinin birleşmesinden almıştır. Önceleri, yalnızca aydınlanma amaçlı kullanılan gaz yağı, petrol ürünleri içerisinde en çok kullanılan ürün halindeydi. Ancak günümüzde taşıtların ortaya çıkması ve motorun gelişmesi ile benzin ve motorin gibi akaryakıtlar gazyağını ikinci planda bırakmışlardır. Öte yandan petrolün dünya genelinde özellikle II. Dünya Savaşı sonrasında artan kullanımı, 19. yüzyılın ana enerji kaynağı olarak kullanılan kömürü de arka plana itmeye başarmıştır.

2.3. PETROLÜN ÖZELLİKLERİ

Petrol, yüksek enerji sağlaması ve kolay taşınabilirliği nedeni ile 50 yıldan fazla bir süredir hayatımızın vazgeçilmez enerji kaynaklarından biri durumundadır. Özellikle ulaşım alanında olmazsa olmaz hale gelen petrol, aynı zamanda endüstriyel şirketler ve hane halkları tarafından yakıt olarak da kullanılabilir. Temelde enerji kaynağı olarak yararlanılan petrol, diğer yandan birçok kimyasal maddenin de hammadde görevini üstlenmektedir.

2.4. PETROL ÜRÜNLERİ ÜRETİM ZİNCİRİ

Petrol, yeraltından çıkarıldıktan sonra tüketiciye ulaşana kadar birçok adım ile birçok süreçten geçmektedir. Bu üretim zinciri “upstream” ve “downstream” olarak iki ana kola ayrılmaktadır. Petrol sektöründe, rezerv arama çalışmaları, keşif kuyularının açılması, rezervin bulunması, üretime geçilmeden önce maliyet analizinin yapılması ve petrol üretimine başlanması **upstream** faaliyetler olarak adlandırılır.

Bu süreçlerden sonra, rafineriye giden petrolün nakli **midstream** olarak adlandırıldığı gibi **downstream** olarak bilinen faaliyetlere de dâhil edilebilmektedir. Rafineriden içeri giren petrolün tüketiciye ulaşana kadar geçirmiş olduğu adımlar da **downstream** faaliyetler olarak adlandırılmaktadır. Akaryakıt Piyasası olarak da bilinen bu faaliyetler, rafineri, ana dağıtıcı ve bayiler olmak üzere 3 ana ayak üzerine kurulmuş bir piyasayı oluşturur.

3. DÜNYADA AKARYAKIT

Akaryakıt, hemen her sektörde girdi durumundadır. Özellikle ulaştırma sektörü için hali hazırda alternatif olmayan bir enerji kaynağıdır. Her ne kadar son yıllarda elektrik enerjisine yönelik çalışmalar sonucu elektrikli motorlar ve kullanım alanları yaygınlaşmaya başlasa da enerji üretimi açısından akaryakıtı ikame edebilmesi için uzun bir süreye ihtiyaç olacaktır.

Önemli bir enerji kaynağı olarak akaryakıtın kullanım alanları, teknolojik gelişmeler paralelinde yaygınlaşmıştır. Bu durumla birlikte, akaryakıtta olan ihtiyaç artarken, akaryakıt ürünleri de çeşitlenmiştir.

Dünyada akaryakıt sektörü, hem endüstriyel tüketim hem de nihai tüketim açısından önemli bir ürün gamını bünyesinde barındırmaktadır. Ar –Ge çalışmaları ile yeni ürünler sunulmakta, çevreye duyarlı ekonomik yakıt türleri üretilmektedir.

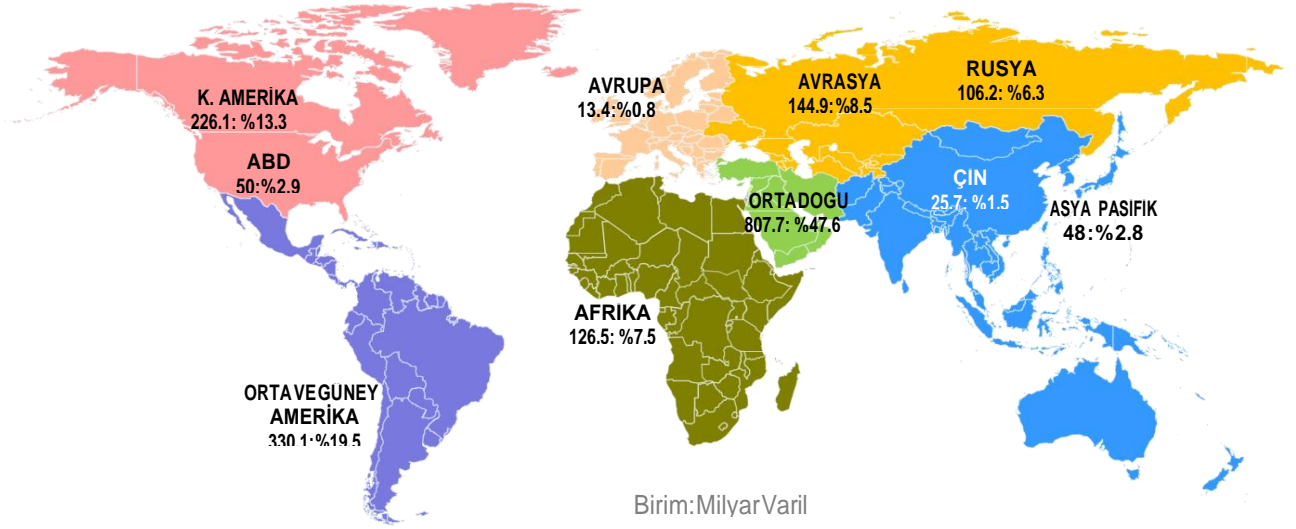
3.1. KÜRESEL PETROL REZERVLERİ

2017 yılı dünya petrol rezervi, 1,7 trilyon varil olarak açıklanmıştır. Küresel petrol rezervi 2016 yılına %0,03 azalmıştır. 2017’de, Venezüella ise 1,3 milyar varil ve Brezilya 0,2 milyar varil ile en fazla rezerv ekleyen ülkeler olmuştur. Kuzey Amerika Bölgesinde 1,6 milyar varil ve Asya Pasifik Bölgesinde 0,3 milyar varil rezerv azalması dikkati çekmiştir. Küresel petrol ve doğal gaz arama faaliyetleri genel olarak süper basen olarak adlandırılan bölgelerde yoğunlaşmaktadır. Süper basenler 5 milyar vpe üretmiş ve en az 5 milyar vpe rezerve sahip olduğu hesap edilen bölgelerdir. Bu kapsamda Orta Doğu’da Central Arabia, Zagros; Avrasya bölgesinde Güney Hazar ve Timan Pechora, Kuzey Amerika’da Appalachian ve Permian dikkati çeken bölgelerdir.

Bölgesel bazda bakıldığında, Orta Doğu Bölgesi, dünya petrol rezervlerinin %47,6’lık bölümüne sahiptir. Orta Doğu’yu,

%19,5’lik rezerv miktarı ile Orta ve Güney Amerika, %13,3’lük rezerv miktarı ile de Kuzey Amerika takip etmektedir. Daha sonra sırası ile Avrasya %8,5, Afrika %7,5, Asya Pasifik %2,8 ve Avrupa %0,8’lik paya sahiptir.

Şekil 1: 2017 Yılı Bölgelere Göre Dünya İspatlanmış Petrol Rezervi

Kaynak: BP

3.2. KÜRESEL AKARYAKIT ÜRETİMİ

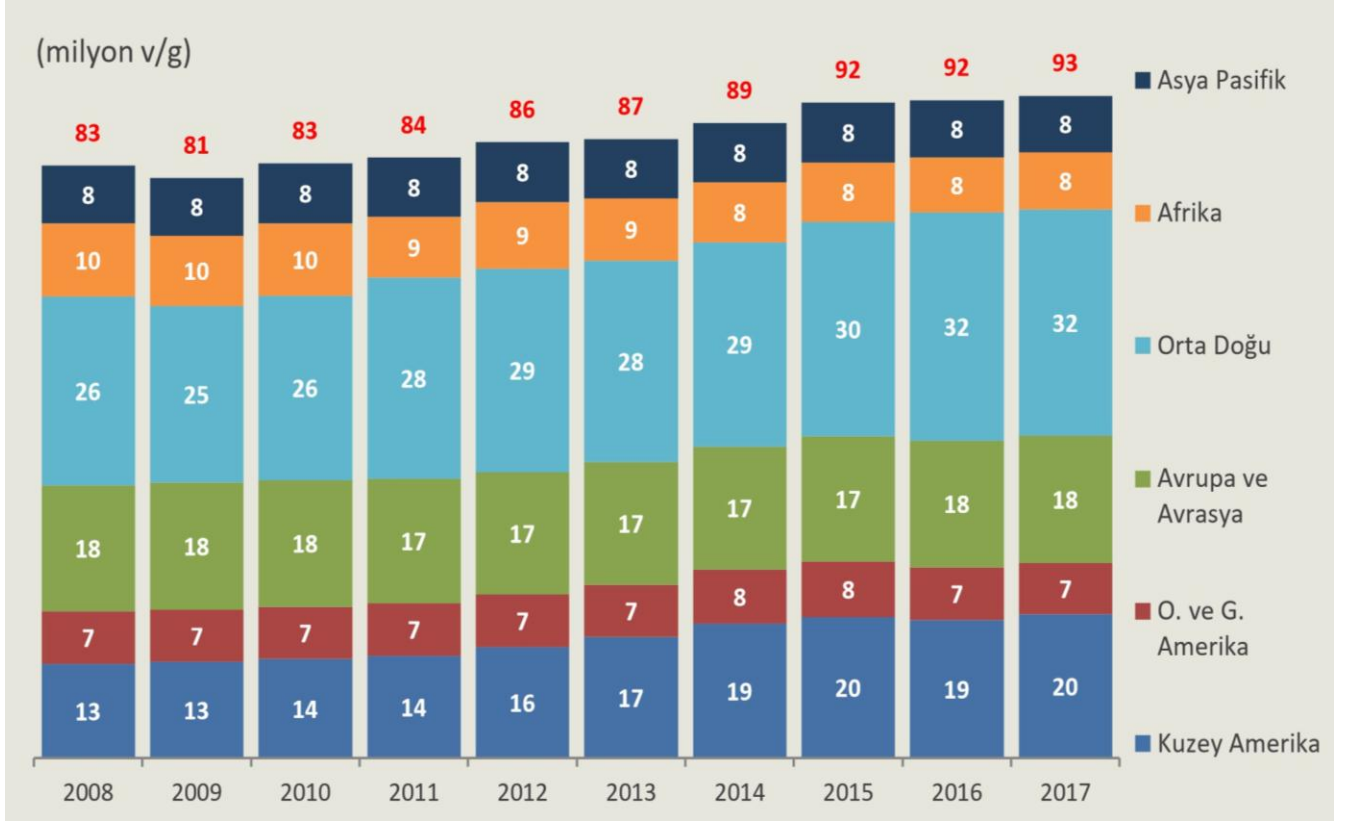
2016 yılında, 92 milyon v/g olarak kaydedilen petrol üretimi, 2017 yılında, %0,68 artarak 92,6 milyon v/g'e yükselmiştir. Bu üretimin %34,5'lik bölümü, Orta Doğu'da gerçekleşmiştir. Üretim artışı 2017 yılında, Kanada (%8,1), Brezilya(%4,8), Kazakistan (%10,8), İran (%8,2) üretim artışının yaşandığı bazı ülkelerdir. Üretim artışı oran olarak en fazla iç karışıklıkların söz konusu olduğu Libya'da (%102,9) ile söz konusu olurken, miktar olarak en fazla ABD'de söz konusu olmuştur. ABD üretimi 12,3 milyon v/g'den %5,6 artarak 13 milyon v/g'e çıkmıştır. Dünyanın en büyük üreticilerinden Suudi Arabistan ve Rusyada ise OPEC Anlaşması sonrasında üretim artışı gözlemlenmiştir.

Uluslararası Enerji Ajansı'nın, "Petrol 2018" raporuna göre, üretim kapasitesinin 2017-2023 döneminde 6,4 milyon artması, ilk etapta artışın ABD'den kaynaklanması beklenmektedir. Raporda, ABD ile birlikte artışın yaşanacağı diğer ülkelerin Brezilya ve Kanada olacağı, bu dönemde OPEC dışı üretiminin 5,2 milyon v/g'e ve toplam üretimin 63,3 milyon v/g'e ulaşacağı öngörülmektedir.

OPEC ülkelerinin üretim kapasitesinin 750 bin v/g artarak 36,3 milyon v/g'e ulaşması beklenmektedir. Venezüella'da üretimin düşmesi, Irak'ta üretimin artması, OPEC üretiminin ise 2017 yılındaki 32,8 milyon v/g'den 34,1'e çıkması öngörülmektedir.

Küresel petrol üretim maliyetleri incelendiğinde, 2030 yılına kadar yeni yatırım sonucu üretime alınan bir varil petrolün maliyetinin genel olarak 20 – 60 \$/v arasında seyreden bir bantta gerçekleşeceği görülmektedir. Orta Doğu'da yeni üretime alınacak kaynaklar, diğerleri arasında görece düşük üretim maliyetine sahiptir. Venezüella ağır petrolünün ise 80 \$/vpe'nin üzerinde bir maliyete sahip olduğu görülmektedir.

Şekil 2: 2008-2017 Dönemi Bölgelere Göre Dünya Petrol Üretimi

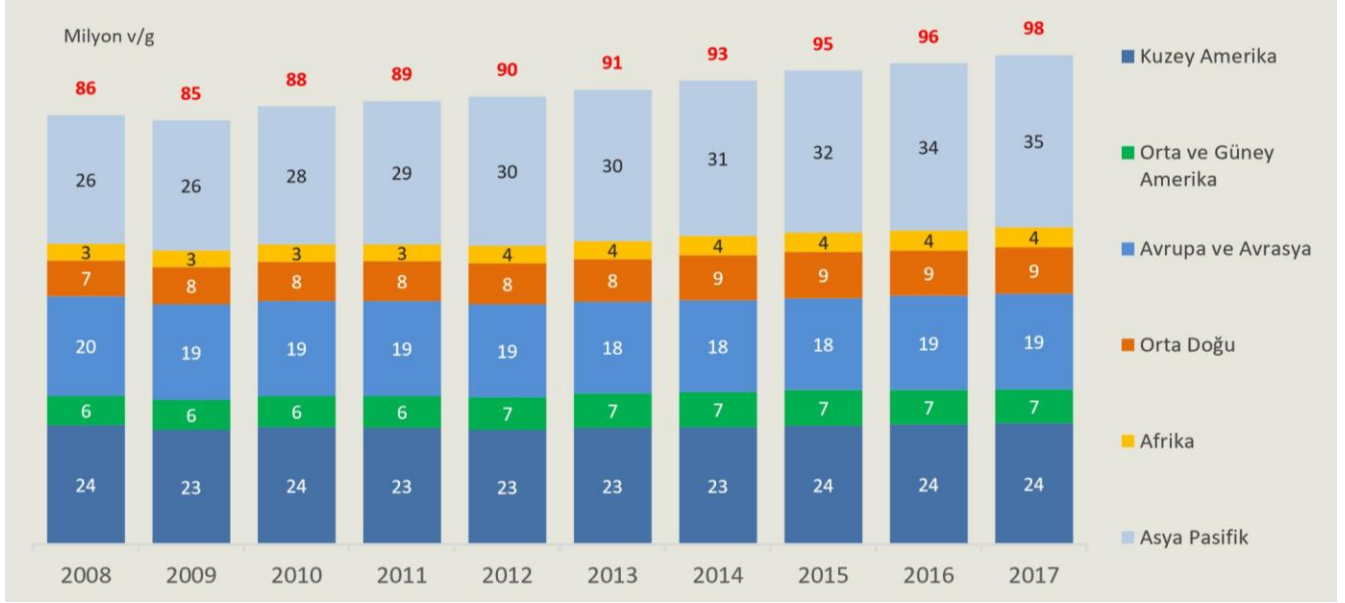
Kaynak: BP

3.3. KÜRESEL PETROL TÜKETİMİ

2016 yılında, 96,5 milyon v/g olan dünya petrol tüketimi, 2017 yılında, %1,8'lik artış ile yaklaşık 98 milyon v/g olarak gerçekleşmiştir. Bölgeler bazında en önemli artışlar, Asya Pasifik (%3,3) ile Avrupa ve Avrasya'da (%1,9) gerçekleşmiştir. UEA, 2017-2023 döneminde, petrol tüketiminin 6,9 milyon v/g artacağını öngörmektedir.

2019 yılında petrol talebinin 100 milyon v/g'ün üzerine çıkması beklenirken, 2017-2023 döneminde ise petrol talebinin küresel düzeyde %1,1 artması beklenmektedir. 2017-2023 döneminde 4,2 milyon v/g talep artışı ile Asya Pasifik bölgesinin petrol talebinin en fazla artacağı bölge olması, Orta Doğu'nun 1,1 milyon v/g'lük talep artışı ile Asya Pasifik bölgesini takip etmesi beklenmektedir.

Şekil 3: 2008-2017 Dönemi Bölgelere Göre Dünya Petrol Tüketimi

Kaynak:BP

3.4. KÜRESEL PETROL TİCARETİ

2016 yılında, 64,8 milyon v/g olarak gerçekleşen dünya ham petrol ticareti, 2017 yılında, %4,3 artarak 67,6 milyon v/g olmuştur. 2016 yılında 42,5 milyon v/g olarak gerçekleşen bölgeler arası ham petrol ticareti ise, %2,2'lik düşüş ile 2017 yılında 41,6 milyon v/g olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 1. 2017 Dünya Petrol Ticareti Kaynak:BP

(BİN V/G)	İTHALATÇI	ABD	KANADA	MEKSİKA	G. VE O. AMERİKA	AVRUPA	RUSYA	ESKİ SOVYETLER BİRLİĞİ	ORTA DOĞU	AFRİKA	AVUSTRALYA	ÇİN	HİNDİSTAN	JAPONYA	SİNGAPUR	DİĞER ASYA PASİFİK	TOPLAM İHRACAT
	İHRACATÇI																
	ABD	0	323,3	0	78,3	216,9	0	1	2	6	4	154,6	24,1	28,1	2	84,3	925
	KANADA	3420	0	1	2	44,2	0	0	1	1	1	12	2	0	0	0	3.484
	MEKSİKA	608,5	0	0	20,1	218,9	0	0	2	0	1	26,1	144,6	44,2	1	84,3	1.151
	G. VE O. AMERİKA	1374	10	1	0	220,9	1	0	0	2	0	1149	492	46,2	8	86,4	3.390
	AVRUPA	64,3	44,2	0	10	0	1	1	8	6	1	198,8	10	2	6	124,5	477
	RUSYA	48,2	6	0	60,2	3418	0	363,5	56,2	1	14,1	76,3	64,3	26,1	4	134,6	4.272
	ESKİ SOVYETLER BİRLİĞİ	6	34,1	0	0	1333,5	12	0	106,4	8	0	76,3	64,3	26,1	4	134,6	1.805
	İRAK	602,5	2	0	8	1016,2	1	0	90,4	34,1	0	741	823,4	54,2	20,1	403,7	3.797
	KUVEYT	144,6	0	0	0	198,8	0	0	1	56,2	2	365,5	224,9	230,9	130,5	686,8	2.041
	SUUDİ ARABİSTAN	943,9	100,4	0	78,3	743	0	0	275,1	166,7	6	1048	684,8	1273	202,8	1655	7.177
	BAE	20,1	0	0	1	8	1	0	1	2	100,4	204,8	329,3	757,1	289,2	815,3	2.529
	ORTA DOĞU	16,1	0	0	1	795,3	0	2	2	2	100,4	204,8	329,3	757,1	289,2	815,3	3.315
	KUZAY AFRİKA	130,5	28,1	0	42,2	1060,3	0	2	32,1	1	24,1	112,5	82,3	1	16,1	98,4	1.631
	BATI AFRİKA	508,1	46,2	0	164,7	1064,4	1	1	1	166,7	38,2	1452	530,2	16,1	10	303,2	4.303
	D. VE G. AFRİKA	1	0	0	0	24,1	1	1	1	1	0	94,4	24,1	1	1	4	154
	AVUSTRALYASYA	2	1	0	2	1	0	1	1	1	0	42,2	0	8	16,1	130,5	206
	ÇİN	0	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	38,2	4	52,2	98
	HİNDİSTAN	0	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	1	7
	JAPONYA	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	4
	SİNGAPUR	0	0	0	1	0	0	0	0	1	30,1	0	1	0	0	2	35
	DİĞER ASYA PASİFİK	24,1	0	0	1	1	0	0	2	1	208,9	267,1	110,5	70,3	118,5	0	804
	TOPLAM	7.913	595	2	472	10.366	18	373	583	459	534	6.226	3.941	3.380	1.124	5.618	41.605

UEA'ya göre, Kuzey Amerika'da artan üretim nedeniyle, diğer bölgelerden petrol ithalatının azalması, Avrupa'nın rafinaj sektöründe daralma yaşanması, Asya'da ise gerek rafinaj sektörünün genişlemesi, gerekse talebin artması nedeniyle ayrıca 25,3 milyon varillik bir petrol açığının oluşması öngörülmektedir.

3.5. KÜRESEL AKARYAKIT FİYATLARI

Petrol fiyatları 2016 yılının başında son 20 yılın en düşük seviyesi olan 27 \$/v seviyesini gördükten sonra kademeli bir toparlanma sürecine girmiş ve 2017 yılına 40-50 \$/v seviyelerinden başlamıştır. Piyasalar 2017 yılında önce 55 \$/v seviyelerini test etmiş, ardından 40 \$/v'in altına düşmüş, yılsonuna doğru ise 70 \$/v seviyelerine yükselmiştir.

Petrol fiyatlarının beklentilerin dışında bir seyir izlemesinde birden fazla faktörün etkisi olmuştur. 2016 yılının Kasım ayında üretim kesintisi anlaşmasına varan OPEC üyeleri ve Rusya liderliğindeki petrol ihracatçıları ülkeler, piyasadan 1,5 milyon v/g çekilerek arz fazlasının azalmasını ve fiyatların yukarı yönlü hareket etmesini sağlamıştır. Halen piyasanın takip ettiği en önemli gösterge olan üretim kesintisi anlaşması, tarafların anlaşmaya sadık kalmaya devam edeceklerine yönelik açıklamalar ve bu yönde atılan resmi adımların etkisiyle fiyatları desteklemeye devam etmektedir.

En kritik iki taraf olan Rusya ve Suudi Arabistan, kendi iç politik ve ekonomik dinamikleri çerçevesinde arz kesintisini sağlamaya kararlı olduklarını açıklamıştır. Resmi bir açıklama gelmemekle birlikte, Rusya'nın petrol fiyatlarının yükselişinden yalnızca petrol ihracat geliri değil, doğal gaz ihracat geliri açısından da kazanç sağladığı değerlendirilmektedir. Öyle ki, doğal gaz ihracatının tamamına yakınına Avrupa'ya gerçekleştiren Rus milli petrol şirketi Gazprom, doğal gaz fiyatında uzun vadeli kontrata dayalı ve petrol fiyatına endeksli bir mekanizma uygulamaktadır. Mevcut dinamikler içinde Rusya'nın üretim kesintisi anlaşmasına destek vermeye devam edeceği beklentisi devam etmektedir.

Bir diğer kritik taraf olan Suudi Arabistan'da ise, yaklaşık%4,6'lık arz kesintisinden kaynaklı gelir kaybının, fiyatlardaki%40'a yaklaşan 15-20 \$/v'lik artış ile çok rahat karşılandığı belirtilmektedir. Ancak Suudi Arabistan nezdinde petrol fiyatlarındaki artışındaki en büyük kazancı, kısa vadede ihraç gelir artışından ziyade, milli petrol şirketi Saudi Aramco'nun, planlanan halka arz sürecinden mümkün olan en yüksek hisse fiyatını elde ederek sağlayacağı değerlendirilmektedir. Arama-Üretim şirketlerinin piyasa değerleri, petrol fiyatları ile yüksek korelasyona sahiptir. Rezerv açısından dünyanın en büyük arama-üretim şirketi olan Saudi Aramco'nun birincil halka arzında (initial public offering), hisse fiyatının Suudi yönetimini tatmin edebilmesi, petrol fiyatlarının da görece yüksek seyretmesi gerekmektedir. Petrol fiyatlarını, en azından kısa vadede etkileme gücüne sahip olan Suudi yönetiminin, bu gücünü Saudi Aramco'nun halka arzına kadar kullanmaya devam etmesi beklenmektedir. 2019 yılını bulması beklenen halka arzı kadar, Suudi yönetiminin üretim kesintisi anlaşmasına sadık kalarak fiyatları yukarı yönlü desteklemesi öngörülmektedir.

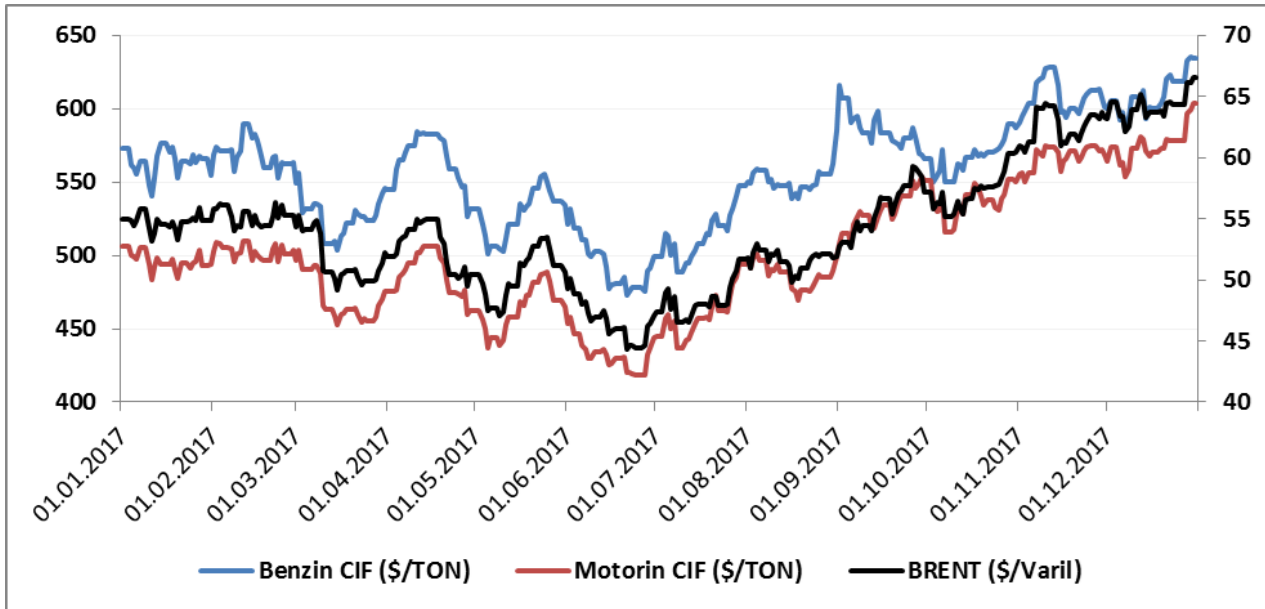
Petrol üretiminin azalması, düşük petrol fiyatlarındakayda değer seviyede artan petrol talebinin stoklar- dan karşılanmasıyla sonuçlanmıştır. Geçmiş yıllarda 800 bin ile 1,2 milyon v/g civarında yıllık artış sergi- ileyen petrol talebi, fiyatların yaklaşık %60 oranında düşmesinin etkisiyle, 2017 yılında 1,8 milyon v/g artış göstermiştir. Talepteki bu artışta, küresel ekonomideki olumlu görünümün etkisi büyük olmuştur. 2009 yılında yaşanan finansal krizle birlikte yavaşlama evresine giren gelişmiş ülke ekonomileri, krizden sonra ilk kez 2017 yılında güçlü bir büyüme göstermiştir. Gelişmekte olan ülkelerin de bu eğilimden pozitif etkilenmesiyle, küresel ekonomik büyüme, uzun yıllardan sonra ilk kez %3 seviyesinin üstüne çıkarak %3,2'lik bir seviyeye gelmiştir. Ekonominin büyümesi, en önemli emtia olan ham petrole olan talebi de güçlendirerek fiyatları yukarı yönlü desteklemiştir.

ABD petrol üretiminde 2014 yılına kadar görülen hızlı yükseliş, petrol fiyatlarının 30 \$/v seviyelerine kadar inmesiyle yerini düşüşe bırakmıştı. Öyle ki; yapılan birçok analize göre, ABD şeyl petrol üretimi 60-70 \$/v seviyesinin altında karlılığını kaybetmekteydi. Ancak bu düşük petrol fiyatları ortamında, ABD'li petrol üreticileri, verimlilik artışı ve girdi maliyeti düşüşü sayesinde, 40-50 \$/v seviyesinde karlılık elde etmeyi başardı. Projelerin karlılık sunduğu ortamda petrol üretimi artışa geçti ve 2017 yıl sonunda 10 milyon v/g seviyesine yaklaştı. ABD petrol üretim artışının devam etmesi, büyük ölçüde şeyl formasyonlarının jeolojik yapılarının yeni üretim tekniklerine uygun olmasına bağlı. Örnek vermek gerekirse, 2017 yılında görülen ve 2018'de de devam etmesi beklenen ABD üretim artışının tamamına yakını, çok sayıda şeyl formasyonu arasından sıyrılan Permian baseninden gelmiştir. Geçmiş yıllarda, ABD petrol üretiminin artışında büyük rol oynayan Eagle Ford ve Bakken gibi basenler, mevcut fiyat ortamında üretim artışını cazip kılacak karlılığı henüz sunmamaktadır. Bunda söz konusu formasyonların verimlilik artıracak yeni tekniklere uygun jeolojik yapıya sahip olmaması rol oynamaktadır.

Petrol fiyatlarının 2017 yılında izlediği seyrinde, yukarıda bahsi geçen üç ana faktör rol oynamıştır. Bu faktörler arasında, OPEC ve OPEC dışı petrol üreticilerinin arz kesintisi anlaşması ile talep artış hızı, fiyatları yukarı yönlü desteklemiştir. Ancak mevcut piyasa koşullarında en önemli faktör olan ABD üretim artışı, fiyatları aşağı yönlü baskılamaktadır. Piyasada geleceğe dönük beklentiler, ABD üretim artış hızının 2018 yılında ivme kazanarak petrol fiyatlarını mevcut seviyelerin altına iteceği yönünde şekillenmektedir. Ancak dünyanın işlem hacmi yönünden en büyük emtiası olan ve çok sayıda ülkenin en önemli ihracat kalemi olan petrolün fiyatı, yukarıda sözü edilen üç faktörün yanısıra birçok farklı veriye de bağlı hareket etmektedir. Jeopolitik gelişmeler, doların değeri, çevresel düzenlemeler gibi faktörler, petrol fiyatlarının önümüzdeki dönemde izleyeceği seyri güçlü bir şekilde etkileyebilecektir.

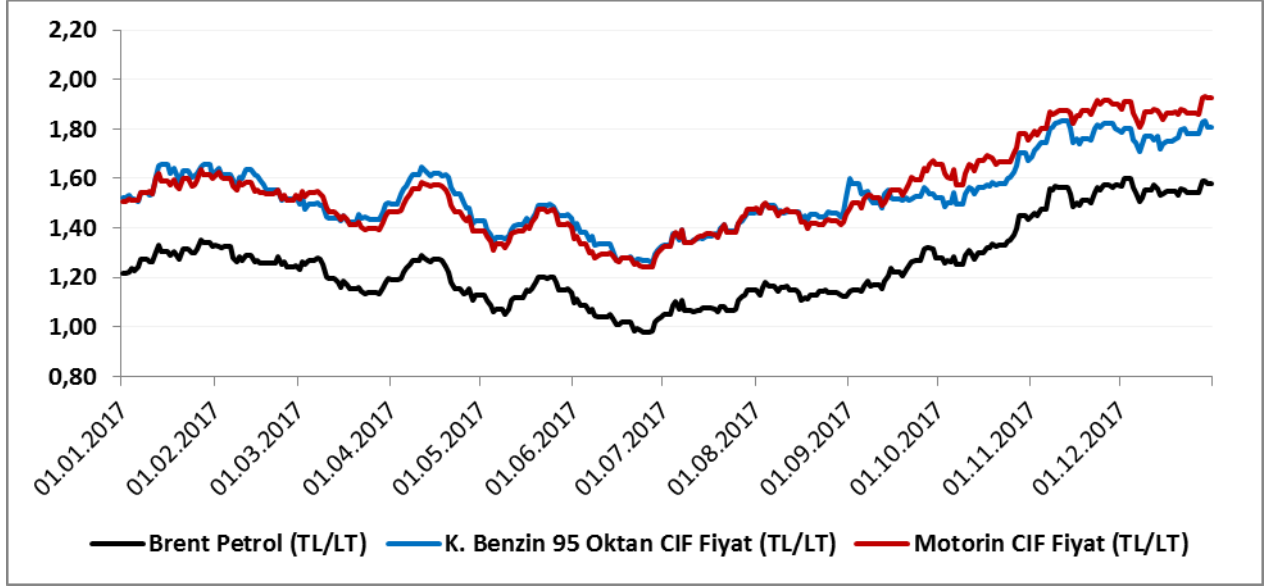
Ülkemizin takip ettiği Platts European Market Scan'da, CIF MED (Genova/Lavera) başlığı altında, benzin ve motorin ürünleri ile Brent tipi ham petrol (FOB) için yayımlanan fiyatlar Şekil-5 te sunulmuştur.

Şekil 4: 2017 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin Ve Brent (Dtd) Seyri (\$)

Kaynak: EPDK

Şekil 5: 2017 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan, Motorin Ve Brent (Dtd) Seyri (□)

Kaynak: EPDK

Şekil-4 ve Şekil-5 'ten anlaşılacağı üzere, her üç ürünün fiyatı uluslararası piyasalarda 2017 yılının ilk yarısında aşağı yönlü, 2017 yılının ikinci yarısında ise yukarı yönlü bir seyir izlemiştir

4. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT

4.1. GENEL GÖRÜNÜM

Dünya üretilebilir petrol ve doğal gaz rezervlerinin yaklaşık %72'lik bölümü, ülkemizin yakın coğrafyasında yer almaktadır. Türkiye, jeopolitik konumu itibarıyla dünya ispatlanmış petrol ve doğal gaz rezervlerinin dörtte üçüne sahip bölge ülkeleriyle komşu olup enerji zengini Hazar, Orta Asya, Orta Doğu ülkeleri ile Avrupa'daki tüketici pazarları arasında doğal bir "Enerji Merkezi" olmak üzere pek çok önemli projede yer almakta ve söz konusu projelere destek vermektedir. 2030 yılına kadar %40 oranında artması beklenen dünya birincil enerji talebinin önemli bir bölümünün içinde bulunduğumuz bölgenin kaynaklarından karşılanması öngörülmektedir.

Türkiye'nin sahip olduğu en eski boru hattı Kuzey Irak'ta yer alan Kerkük petrolünü batıya ulaştıran, Irak-Türkiye Ham Petrol Boru Hattı'dır. Hattın taşıdığı ham petrol miktarı 1999 yılında 305 milyon varile ulaşmış, yapılan sabotajlar ve Kerkük'te yaşanan sorunlar nedeniyle hattın taşıdığı ham petrol miktarı 2006 yılında 10,9 milyon varile düşmüştür. 2015 yılında bu hattan 192,4 milyon varil ham petrol taşınmıştır. Petrol taşıyan bir diğer boru hattı 28 Mayıs 2006 tarihinde faaliyete geçen Bakü- Tiflis- Ceyhan (BTC) Ham Petrol Boru hattıdır. 22 Haziran 2008 tarihinde hattın taşıma kapasitesi günlük 1 milyon varile ulaştırılmış olup, hatan daha fazla petrol taşınmasının sağlanması amacıyla yürütülen çalışmalar neticesinde kapasite 2009 yılında günlük 1,2 milyon varile çıkartılmıştır. 2016 yılında, boru hattı sisteminden, 254 milyon varil petrol taşıyarak tankerlere yüklenmiştir.

2016 yılı yurtiçi kalan üretilebilir ham petrol rezervi 316,6 milyon varil (46,2 milyon ton) olup, yeni keşifler yapılmadığı takdirde, bugünkü üretim seviyesi ile yurtiçi toplam ham petrol rezervinin 18 yıllık bir ömrü bulunmaktadır. 2016 yılında tüketimin yaklaşık %7'si yerli üretimle karşılanmış, doğal gazda ise bu oran %0,8 olarak gerçekleşmiştir.

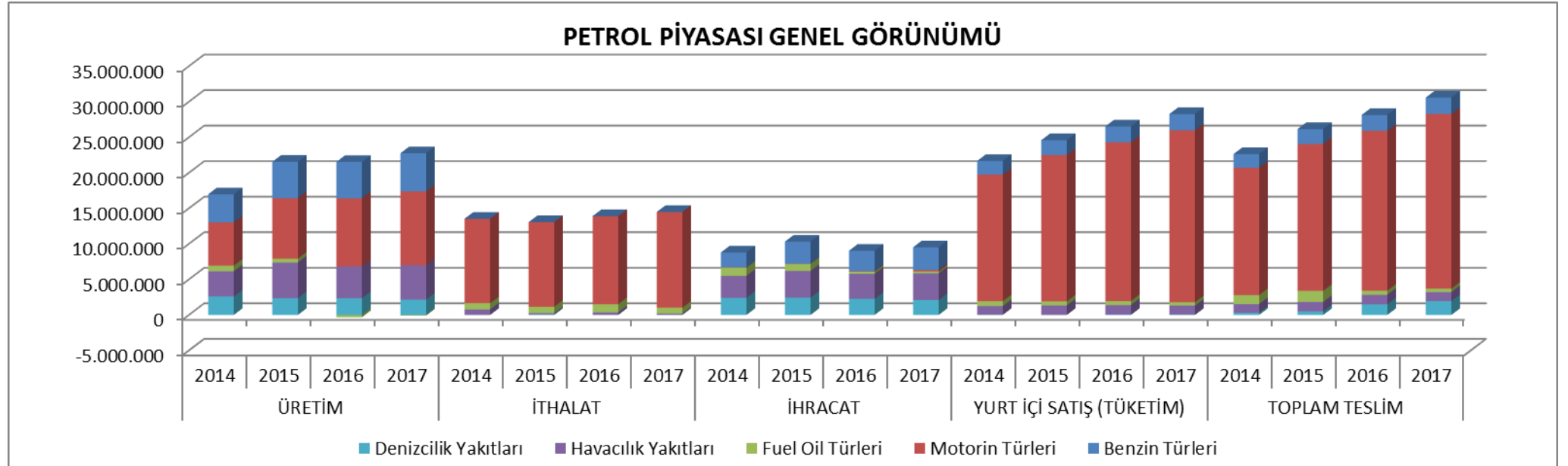
Ülkemizde 2016 yılında, sahada toplam 2.884 km²B ve 6.629 km²3B sismik veri toplanmıştır. Yıl içerisinde toplam 44 adet kuyu açılmış olup 72.630 metre sondaj yapılmıştır. Başlangıçtan günümüze 4.734 adet kuyu açılmış olup 79 doğal gaz sahası ve 144 ham petrol sahası olmak üzere toplam 223 saha keşfedilmiştir.

Her geçen gün artan petrol ve doğal gaz ihtiyacının yurtiçi kaynaklardan karşılanması yönündeki faaliyetler kapsamında, ülkemizin yeterince aranmamış basenlerinde ve özellikle Karadeniz ve Akdeniz'deki deniz alanlarında yapılan çalışmalar büyük bir ivme kazanmıştır. Son yıllarda deniz sondaj teknolojisindeki gelişmelerin, su derinliklerinin fazla (1.000-2.000 m) olduğu alanlarda arama ve üretim imkânlarını ortaya çıkarması ile denizlerimizde hidrokarbon aramacılığının yapısı hızla oluşturulmuştur. Özellikle, son yıllarda yapılan çalışmalarla Karadeniz ve Akdeniz'in hidrokarbon potansiyelini ortaya çıkartmak adına önemli adımlar atılmıştır.

Son yıllarda kaya gazının dünyada önem kazanması ile birlikte Türkiye'de de kaya gazının aranmasına önem verilmiştir. Bu amaçla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde 2012 yılında Sarıbuğday-1, 2013 yılında Konacık-1, 2014 yılında Akçay-1, 2015 ve 2016 yıllarında Trakya Bölgesi'nde sırasıyla Çeşmekolu-1 ve Çakıcı-1 kuyuları açılmıştır. Kuyulardan elde edilen verilerin değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Güneydoğu Anadolu Bölgesi haricinde, işletme anlaşması kapsamına alınmamış ancak önümüzdeki dönemde çıkarılması gündeme gelebilecek, Trakya Havzasının Hamitabat ve Mezardere bölgelerinde de önemli miktarlarda çıkarılabilir kaya gazının bulunduğu tahmin edilmektedir.

ÜRÜN TÜRÜ	ÜRETİM*				İTHALAT**				İHRACAT				YURT İÇİ SATIŞ (TÜKETİM)				TOPLAM TESLİM***			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Benzin Türleri	3.948.274	5.113.058	5.101.861	5.360.216	200	-	-	-	2.086.705	3.115.474	2.888.063	3.167.398	1.921.762	2.097.248	2.234.045	2.303.254	1.921.836	2.097.248	2.234.045	2.303.254
Motorin Türleri	6.077.434	8.509.777	9.582.347	10.395.069	11.880.520	11.891.847	12.381.766	13.455.723	55.705	27.526	71.405	233.060	17.797.416	20.564.852	22.322.578	24.166.321	17.916.424	20.669.449	22.479.390	24.573.902
Fuel Oil Türleri	809.226	547.712	-305.850	-72.009	882.783	919.709	1.163.616	828.758	1.148.263	982.337	282.001	252.068	707.540	604.054	583.539	492.356	1.259.266	1.564.963	583.539	492.356
Havacılık Yakıtları	3.548.481	5.024.287	4.486.633	4.837.246	763.224	166.296	341.285	196.896	3.094.261	3.757.478	3.528.546	3.762.885	1.214.555	1.319.241	1.338.751	1.262.517	1.238.341	1.319.436	1.338.775	1.262.517
Denizcilik Yakıtları	2.585.092	2.344.697	2.346.900	2.154.285	-	75.954	14.699	1.211	2.402.647	2.434.117	2.261.816	2.097.170	18.770	234	44.240	41.220	296.851	507.332	1.497.744	1.951.417
Gazyağı	44.035	57.820	11.728	4.163	-	-	-	-	-	-	-	-	39.783	56.609	14.621	4.686	39.783	56.609	14.621	4.686
Diğer Ürünler	3.076.476	6.267.448	7.507.583	6.258.144	1.434.095	1.512.096	1.215.482	2.404.283	498.426	488.645	656.683	569.410	192.844	182.465	179.898	190.626	194.560	-	179.898	190.626
Toplam	20.089.018	27.864.799	28.731.203	28.937.115	14.960.822	14.565.902	15.116.847	16.886.871	9.286.007	10.805.577	9.688.515	10.081.991	21.892.670	24.824.703	26.717.671	28.460.979	22.867.061	26.215.037	28.328.013	30.778.757

Tablo 2: Petrol Piyasası Genel Görünümü Kaynak:EPDK

ŞEKİL 6: Petrol Piyasası Görünümü Kaynak:EPDK

Tablo 3: 2017 Yılı Ana Ürün Gruplarına Göre Petrol Piyasası Genel Görünümü

ÜRÜN TÜRÜ	ÜRETİM	İTHALAT		İHRACAT		YURTIÇİ SATIŞLAR (Tüketim)			TOPLAM ARZ (Rafineri Üretimi + İthalat)	TOPLAM TALEP (Yurtiçi Satışlar + İhracat)
		Rafineri İthalatı	Dağıtıcı ve İTLS ⁽¹⁾ İthalatı	Rafinerici İhracatı	Dağıtıcı ve İTLS ⁽¹⁾ İhracatı	Rafineri Satışları ⁽²⁾	Dağıtıcı Akaryakıt Satışları ⁽³⁾	Dağıtıcı ve İTLS ⁽¹⁾ İhrakiye Satışları ⁽⁴⁾		
Benzin Türleri	5.360.216,326	0,000	0,000	3.167.397,805	0,000	2.007,544	2.300.496,951	749,684	5.360.216,326	5.470.651,984
Motorin Türleri	10.395.068,749	1.156.014,780	12.299.708,084	227.613,573	5.446,692	0,000	23.777.421,037	388.899,688	23.850.791,613	24.399.380,989
Fuel Oil Türleri	-72.008,849	755.439,656	73.318,630	252.068,182	0,000	89.879,253	402.476,707	0,000	756.749,437	744.424,142
Havacılık Yakıtları	4.837.246,344	29.411,058	167.485,096	316.002,989	3.446.882,291	133.461,886	0,000	1.129.055,020	5.034.142,498	5.025.402,186
Denizcilik Yakıtları	2.154.284,789	0,000	1.210,888	1.237.540,867	859.629,156	0,000	0,000	41.220,330	2.155.495,677	2.138.390,353
Genel Toplam	22.674.807,359	1.940.865,494	12.541.722,698	5.200.623,416	4.311.958,139	225.348,683	26.480.394,695	1.559.924,722	37.157.395,551	37.778.249,655

Kaynak: EPDK

⁽¹⁾ İTLS, İhrakiye Teslim Lisansı Sahiplerini temsil etmektedir.

⁽²⁾ Rafinerici lisansı sahiplerinin, son kullanıcılara yaptığı satışları ifade etmektedir.

⁽³⁾ Dağıtıcı lisansı sahiplerinin, bayilere, serbest kullanıcılara yaptıkları satışlar ile son kullanıcılara yaptıkları satışlarını içerir.

⁽⁴⁾ Transit rejimi kapsamındaki teslimler dâhil edilmemiştir.

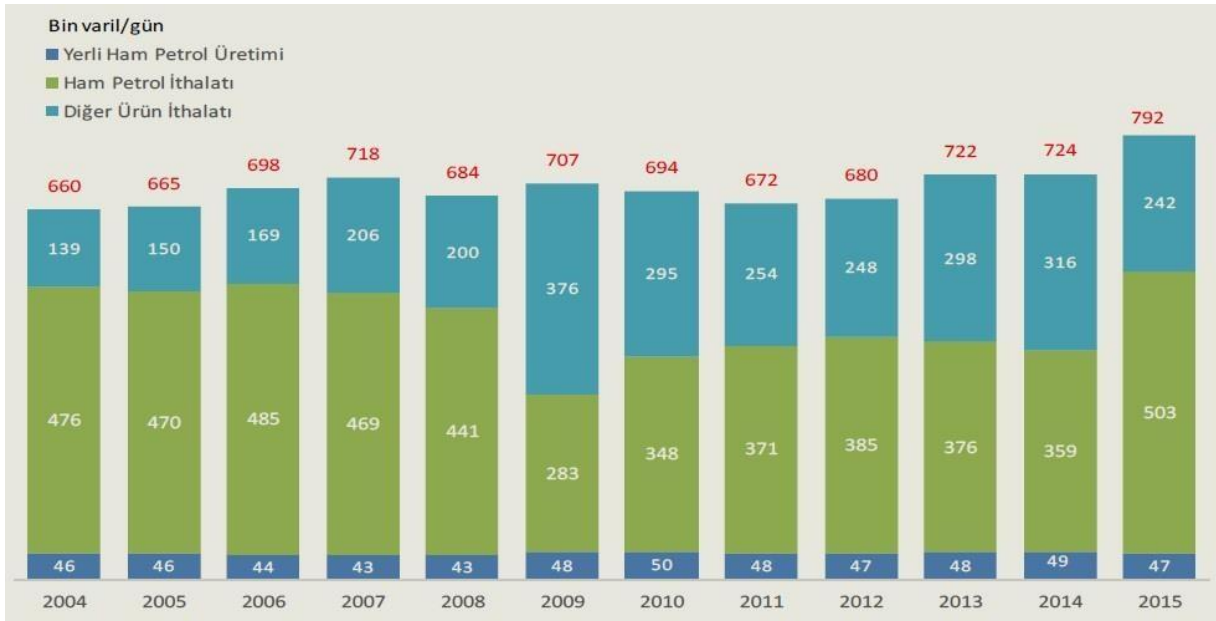
4.2. TÜRKİYE’DE AKARYAKIT ÜRETİMİ VE TÜKETİMİ

2017 yılında, Türkiye’de günlük yaklaşık 49 bin v/g ham petrol üretimi yapılmış; buna karşılık 550 bin v/g ham petrol tüketilmiş; 517 bin v/g düzeyinde ham petrol ithalatı, 339 bin v/g düzeyinde ise işlenmiş ürün ithalatı gerçekleştirilmiştir.2017 yılında, yerli ham petrol üretiminin, toplam tüketime oranı %5,4 olarak gerçekleşmiştir.

Akaryakıt üretiminde 2017 yılında 2016 yılına göre:

- Toplam rafineri üretimi %0,72 artarak 28.937.115 ton,
- Motorin türleri üretimi %8,48 artarak 10.395.069 ton,
- Benzin türleri üretimi %5,06 artarak 5.360.216 ton,
- Havacılık yakıtları üretimi %7,81 artarak 4.837.246 ton,gerçekleşmiştir.

Şekil 7: 2007-2017 Yılları Arasında Türkiye’nin Petrol Tüketimi Ve Yerli Üretim

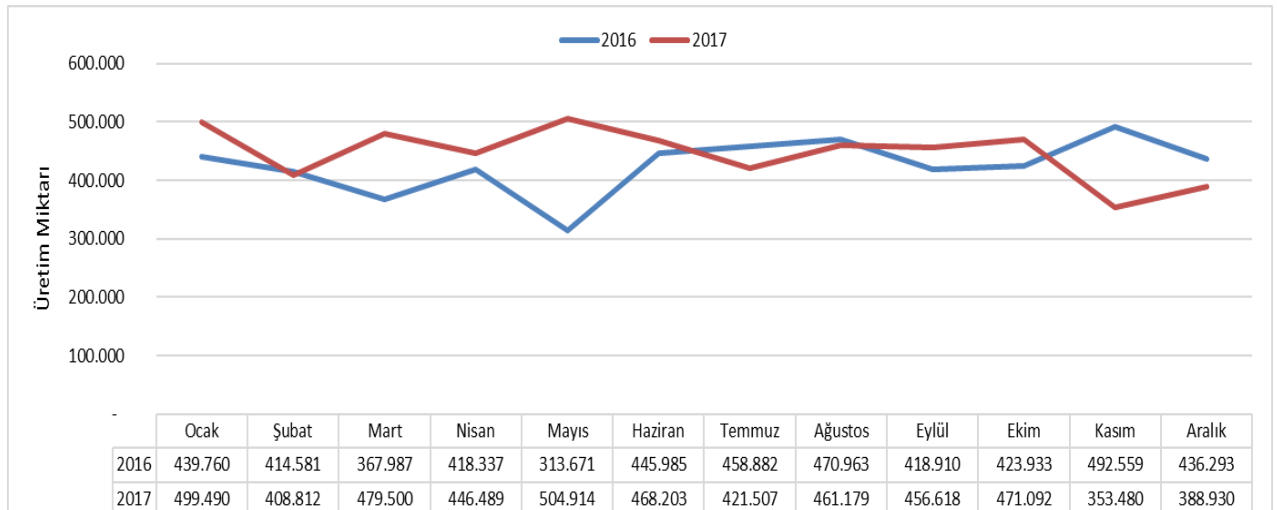
Kaynak: BP, EPDK

Ürün Adı	2016	2017	Değişim (%)
	Miktar (ton)	Miktar (ton)	
Kurşunsuz Benzin 95 Oktan	5.090.812,43	5.351.228,32	5,12
Kurşunsuz Benzin 98 Oktan	11.048,23	8.988,00	-18,65
Motorin	9.582.347,45	10.395.068,75	8,48
Fuel Oil (Kükürt Oranı %0,1'i geçen ancak %1'i geçmeyenler)	-873.793,42	-612.581,64	-
Kalorifer Yakıtı (Kükürt Oranı %0,1'i geçen ancak %1'i geçmeyenler)	277.139,50	250.244,52	-9,7
Yüksek Kükürtlü Fuel Oil (Kükürt oranı %'1'i geçenler)	290.804,22	290.328,27	-0,16
Jet Yakıtı (Kerosen)	4.486.633,48	4.837.246,34	7,81
Denizcilik Yakıtı (Artık)	2.267.376,96	2.094.513,02	-7,62
Denizcilik Yakıtı (Damıtık)	79.523,17	59.771,77	-24,84
Gazyağı	11.727,89	4.162,87	-64,5
Akaryakıtlar Toplamı	21.223.619,91	22.678.970,23	6,86

Tablo 4: 2016 ve 2017 Yıllarında Akaryakıt Üretimini Karşılaştırılması
Kaynak: EPDK

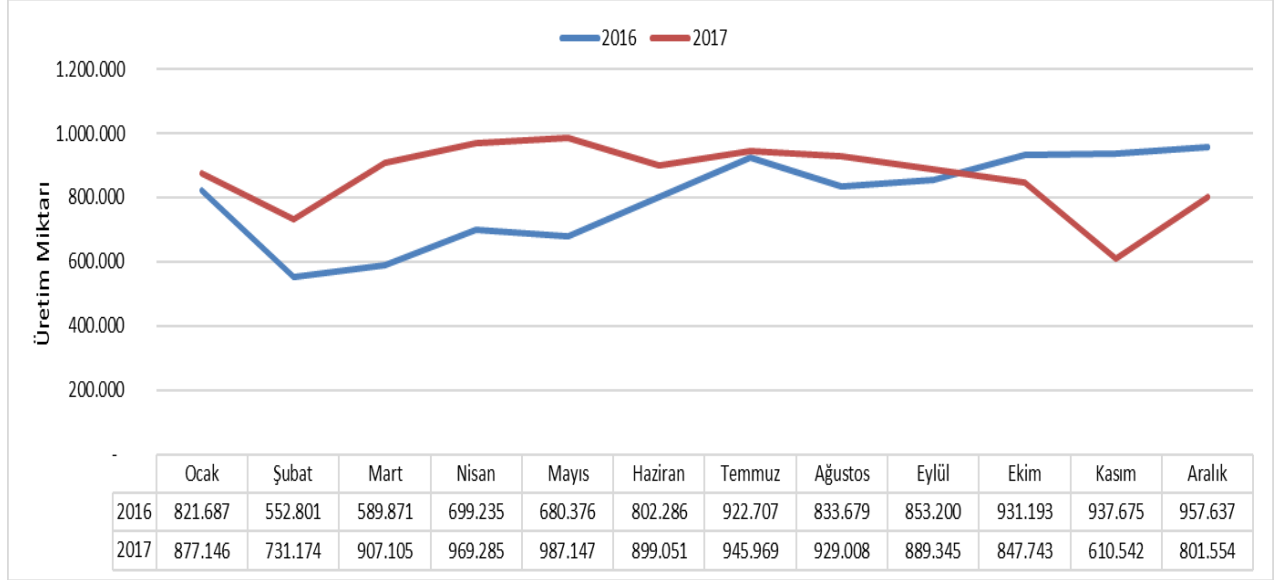
4.2.1. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÇEŞİTLERİNİN ÜRETİMİ

Şekil 8: 2016 ve 2017 Yıllarında Benzin Türleri Üretimini Aylara Göre Dağılımı (ton)

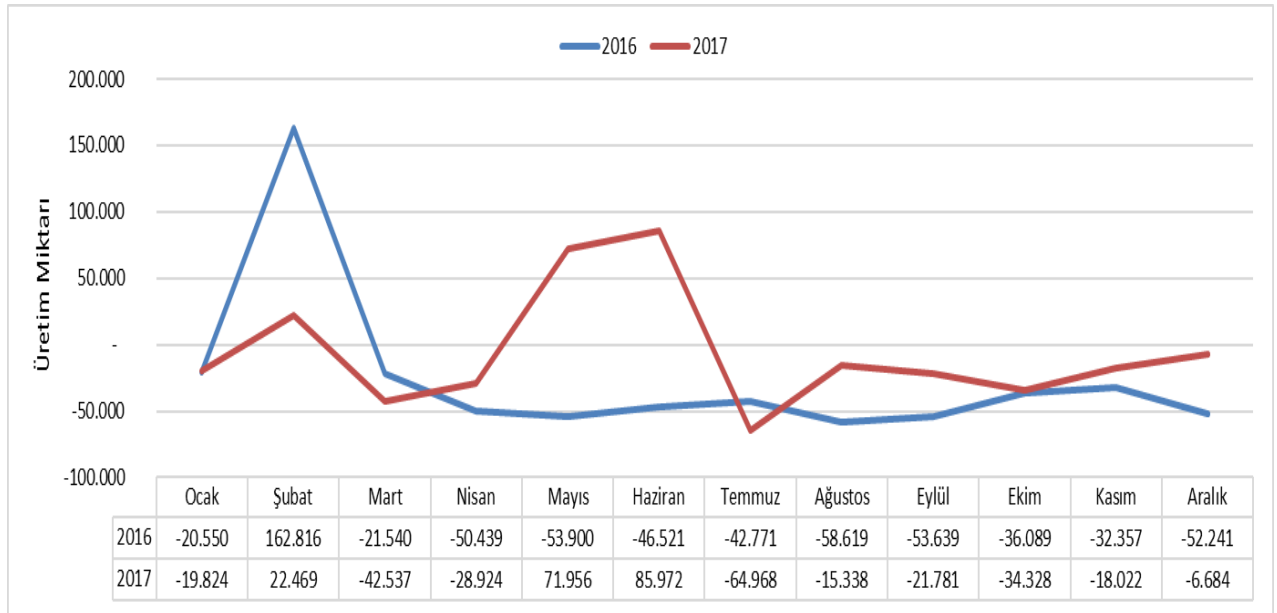
Kaynak:EPDK

Şekil 9: 2016 ve 2017 Yıllarında Motorin Türleri Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)

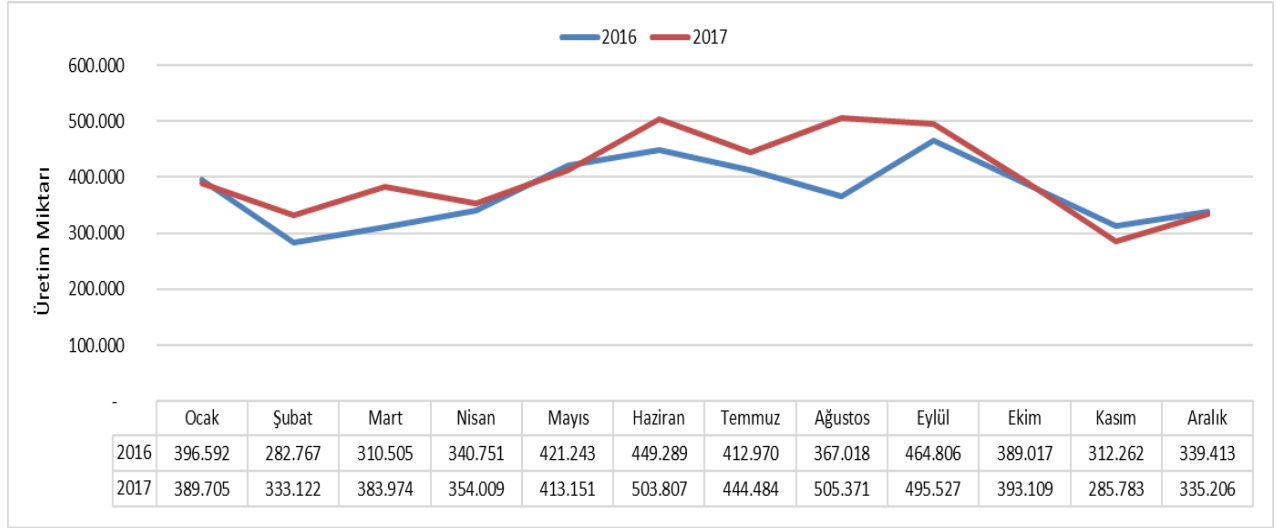
Kaynak: EPDK

Şekil 10: 2016 ve 2017 Yıllarında Fuel-Oil Türleri Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)

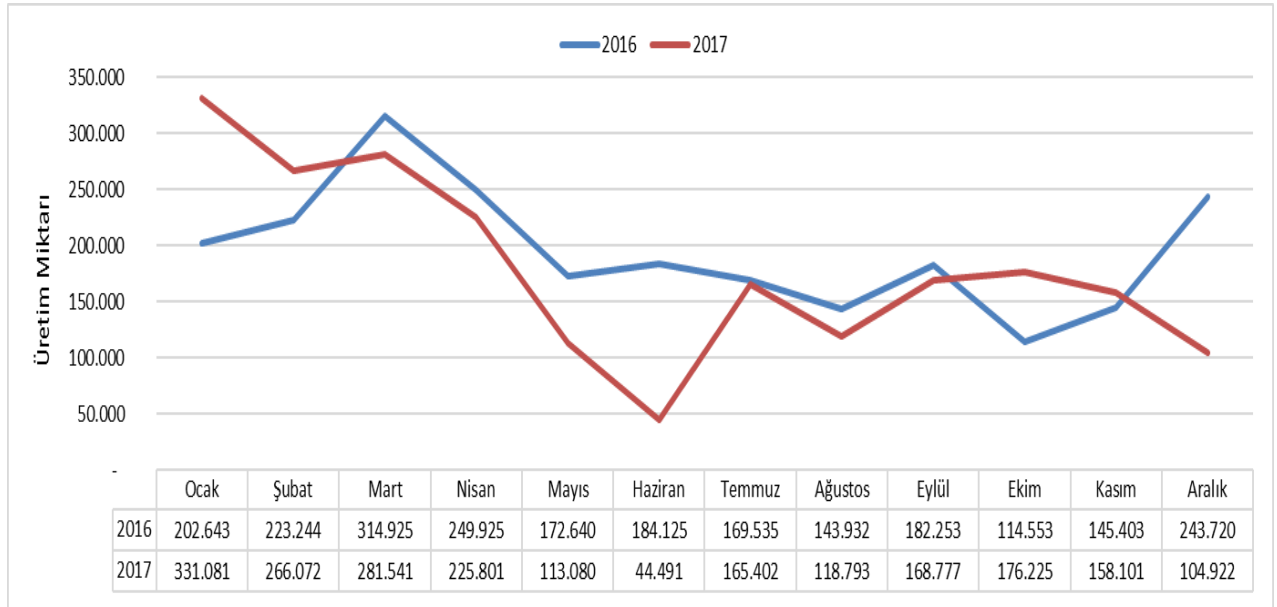
Kaynak: EPDK

Şekil 11: 2016 ve 2017 Yıllarında Havacılık Yakıtları Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

Şekil 12: 2015 ve 2016 Yıllarında Denizcilik Yakıtları Üretiminin Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

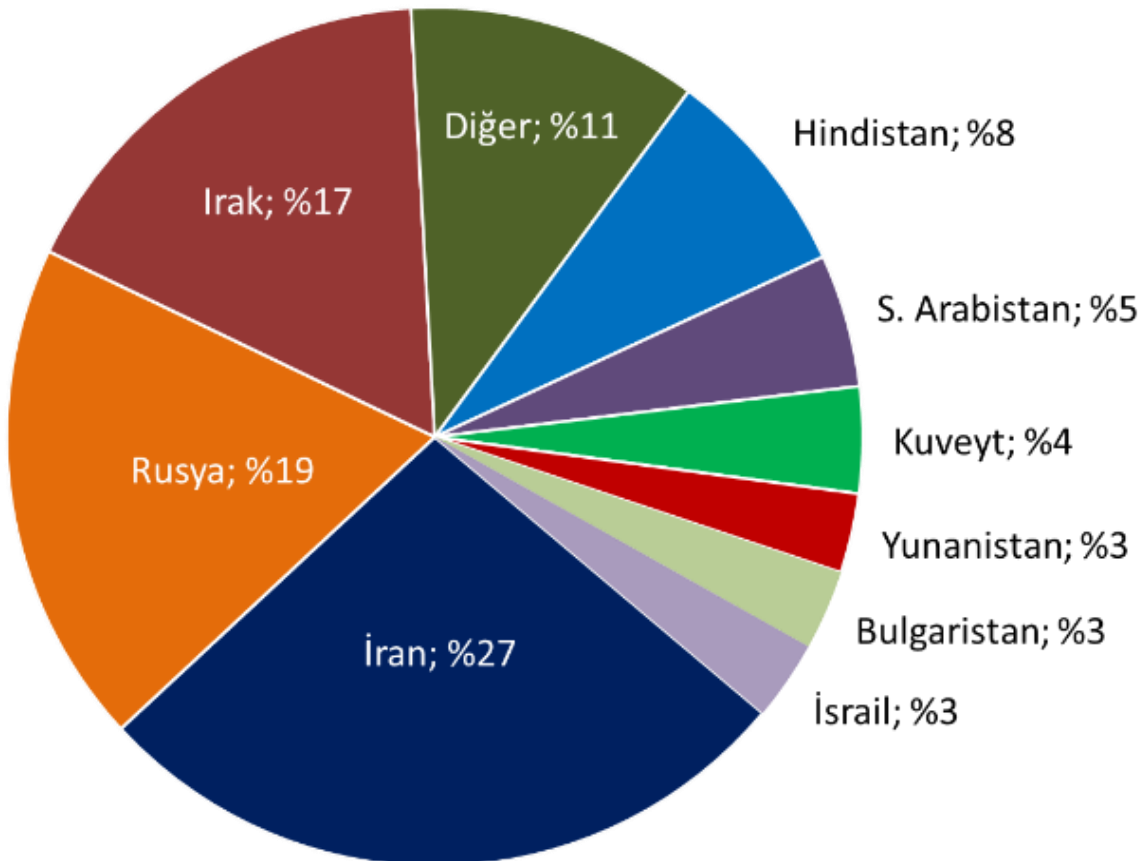
4.3. TÜRKİYE’DE AKARYAKIT TİCARETİ

4.3.1. İTHALAT

2017 yılında, Türkiye'nin ithal ettiği petrolün %89'u dokuz ülkeden gelmiştir. 2016 yılında da ülkemizin petrol ithalatında Irak'ın %23 pay ile birinci sırada olduğu, bunu %19 pay ile Rusya'nın ve %17 pay ile İran'ın takip ettiği kaydedilmiştir. 2017 yılında ise İran'ın payı önemli miktarda artarak %27 olarak gerçekleşmiş ve petrol ithalatımızda birinci sıraya yerleşmiştir. Rusya'nın payı %19 olarak sabit kalarak ikinci sırayı korumuş, Irak'ın payı ise %17'ye düşerek üçüncü sıraya gerilemiştir. 2017 yılında Irak, Rusya ve İran ile birlikte Hindistan (%8), Suudi Arabistan (%5), Kuveyt (%4) petrol ithalatımızda öne çıkan diğer ülkelerdir. Bu ülkeleri yaklaşık %3'lük payları ile Yunanistan, Bulgaristan ve İsrail takip etmektedir.

Şekil 13: 2017 Yılında Türkiye'nin İthal Ettiği Petrolün Kaynak Ülkelere Göre Dağılımı

Kaynak :TP

Tablo 5: Ülkelere Göre İthalat Miktarları (ton)

Ülke	Ham Petrol	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
İran	11.492.823,95	0	0	0	0	0	11.492.823,95	26,94
Rusya Federasyonu	2.074.127,73	3.783.663,27	0,00	0,00	0,00	2.189.694,39	8.047.485,39	18,87
Irak	7.057.601,62	0	0	0	0	0	7.057.601,62	16,55
Hindistan	0	3.488.846,67	0	21.954,30	0	0	3.510.800,97	8,23
Suudi Arabistan	1.820.281,94	358.956,52	0	900	0	95.573,57	2.275.712,03	5,34
Kuveyt	1.724.535,73	0	0	0	0	0	1.724.535,73	4,04
Yunanistan	162.830,32	1.237.485,16	0	43.744,51	0	0	1.444.059,99	3,39
Bulgaristan	0	1.315.872,67	0	0	0	0	1.315.872,67	3,09
İsrail	0	1.175.160,04	5.416,00	0	1.040,00	0	1.181.616,04	2,77
İtalya	126.491,04	971.543,35	48.768,12	0	0	0	1.146.802,51	2,69
Kazakistan	470.428,32	0	0	0	0	0	470.428,32	1,1
Belçika	0	117.711,77	292.841,30	0	0	22.899,52	433.452,59	1,02
Hollanda	0	249.506,62	59.888,61	2.162,52	0	42.627,57	354.185,31	0,83
İspanya	0	104.023,33	248.071,73	0	0	0	352.095,06	0,83
Mısır	205.757,69	22.486,02	0	39.774,49	0	0	268.018,20	0,63
Kolombiya	254.582,71	0	0	0	0	0	254.582,71	0,6
Kanada	74.388,72	144.844,94	0	0	0	0	219.233,66	0,51
Libya	168.370,48	0	0	35.966,54	0	0	204.337,02	0,48
A.B.D.	0	196.920,09	0	0	0	0	196.920,09	0,46
Romanya	0	194.571,29	0	0	0	0	194.571,29	0,46
Nijerya	134.328,97	0	0	0	0	0	134.328,97	0,31
Birleşik Arap Emirlikleri	0	40.259,50	0	51.562,60	0	0	91.822,10	0,22
İsveç	0	0	81.508,36	0	0	0	81.508,36	0,19
Fransa	0	0	38.237,32	0	0	30.812,35	69.049,67	0,16

Ülke	Ham Petrol	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
İngiltere	0	1.620,00	39.284,97	0	0	0	40.904,97	0,1
Almanya	0	0	0	0	0	22.675,79	22.675,79	0,05
Bahreyn	0	21.710,10	0	0	0	0	21.710,10	0,05
Umman	0	17.120,77	0	0	0	0	17.120,77	0,04
Danimarka	0	0	14.702,48	0	0	0	14.702,48	0,03
Portekiz	0	13.420,77	0	0	0	0	13.420,77	0,03
Polonya	0	0	0	795,815	0	0	795,815	0
Azerbaycan	0	0	0	0	170,888	0	170,888	0
Malta	0	0	39,39	0	0	0	39,39	0
Estonya	0	0	0	35,39	0	0	35,39	0
Toplam	25.766.549,21	13.455.722,86	828.758,29	196.896,15	1.210,89	2.404.283,19	42.653.420,59	100

Kaynak: EPDK

Tablo 6: Lisans Sahiplerine Göre İthalat Miktarları (ton)

Lisans Sahibinin Unvanı	Ham Petrol	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
TÜPRAŞ, TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	25.766.549,21	1.156.014,78	755.439,66	29.411,06	0	2.404.281,82	30.111.696,52	70,6
PETROL OFİSİ A.Ş.	-	3.603.591,51	0	166.395,02	1.210,89	0	3.771.197,42	8,84
OPET PETROLCÜLÜK A.Ş.	-	2.277.041,80	67.863,24	0	0	0	2.344.905,04	5,5
SHELL & TURCAS PETROL A.Ş.	-	2.114.432,83	375	0	0	0	2.114.807,83	4,96
TOTAL OIL TÜRKİYE A.Ş.	-	1.213.071,49	0	0	0	0	1.213.071,49	2,84
TP PETROL DAĞITIM A.Ş.	-	635.955,40	0	0	0	0	635.955,40	1,49
AYTEMİZ AKARYAKIT DAĞITIM A.Ş.	-	587.249,67	0	0	0	0	587.249,67	1,38
BP PETROLLERİ A.Ş.	-	556.191,92	5.041,00	0	0	1,377	561.234,30	1,32
LUKOİL EURASIA PETROL A.Ş.	-	315.005,42	0	0	0	0	315.005,42	0,74
MİR PETROLCÜLÜK A.Ş.	-	206.486,63	0	0	0	0	206.486,63	0,48
ALTINBAŞ PETROL VE TİCARET A.Ş.	-	190.826,91	0	0	0	0	190.826,91	0,45
AKPET AKARYAKIT DAĞITIM A.Ş.	-	131.268,56	0	0	0	0	131.268,56	0,31

Lisans Sahibinin Unvanı	Ham Petrol	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
BALPET PETROL ÜRÜNLERİ TAŞIMACILIK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	-	129.955,67	0	0	0	0	129.955,67	0,3
KADOOĞLU PETROLCÜLÜK TAŞIMACILIK TİCARET SANAYİ İTHALAT VE İHRACAT A.Ş.	-	95.795,56	0	0	0	0	95.795,56	0,22
SİYAM PETROLCÜLÜK SANAYİ VE TİC. A.Ş.(S OIL)	-	64.761,00	0	0	0	0	64.761,00	0,15
TURKUAZ PETROL ÜRÜNLERİ A.Ş.	-	41.343,08	0	0	0	0	41.343,08	0,1
KALELİ BEST OİL PETROLCÜLÜK TİCARET A.Ş.	-	31.698,98	0	0	0	0	31.698,98	0,07
ENERJİ PETROL ÜRÜNLERİ PAZARLAMA A.Ş.	-	26.215,86	0	0	0	0	26.215,86	0,06
N-PET PETROL ÜRÜNLERİ PAZARLAMA NAKLİYE SANAYİ TİCARET VE DAĞITIM LİMİTED ŞİRKETİ	-	14.592,68	0	0	0	0	14.592,68	0,03
TEKOİL AKARYAKIT DAĞITIM TAŞIMACILIK İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	-	12.748,00	0	0	0	0	12.748,00	0,03
YÖRPET AKARYAKIT DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	-	12.457,36	0	0	0	0	12.457,36	0,03
SOCAR TURKEY PETROL ENERJİ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	-	11.994,38	0	0	0	0	11.994,38	0,03

Lisans Sahibinin Unvanı	Ham Petrol	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
TERMOPET AKARYAKIT NAKLİYAT VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	-	9.347,09	0	0	0	0	9.347,09	0,02
SOFTOİL AKARYAKIT ÜRÜNLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	-	9.000,00	0	0	0	0	9.000,00	0,02
İMEN PETROLCÜLÜK DIŞ TİCARET A.Ş.	-	5.978,08	0	0	0	0	5.978,08	0,01
DP ENERGY GROUP PETROLCÜLÜK A.Ş.	-	2.698,22	0	0	0	0	2.698,22	0,01
GÖKÇEN HAVACILIK TAŞIMACILIK EĞİTİM VE PETROL ÜRÜNLERİ TİCARET A.Ş.	-	0	0	795,815	0	0	795,815	0
SGL DENİZCİLİK DENİZ VE KARA TAŞIMACILIĞI PETROL VE PETROL ÜRÜNLERİ MADENCİLİK TURİZM İNŞAAT SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	-	0	0	294,261	0	0	294,261	0
ÇLB PETROLCÜLÜK A.Ş.	-	0	39,39	0	0	0	39,39	0
Toplam	25.766.549,21	13.455.722,86	828.758,29	196.896,15	1.210,89	2.404.283,19	42.653.420,59	100

Kaynak:EPDK

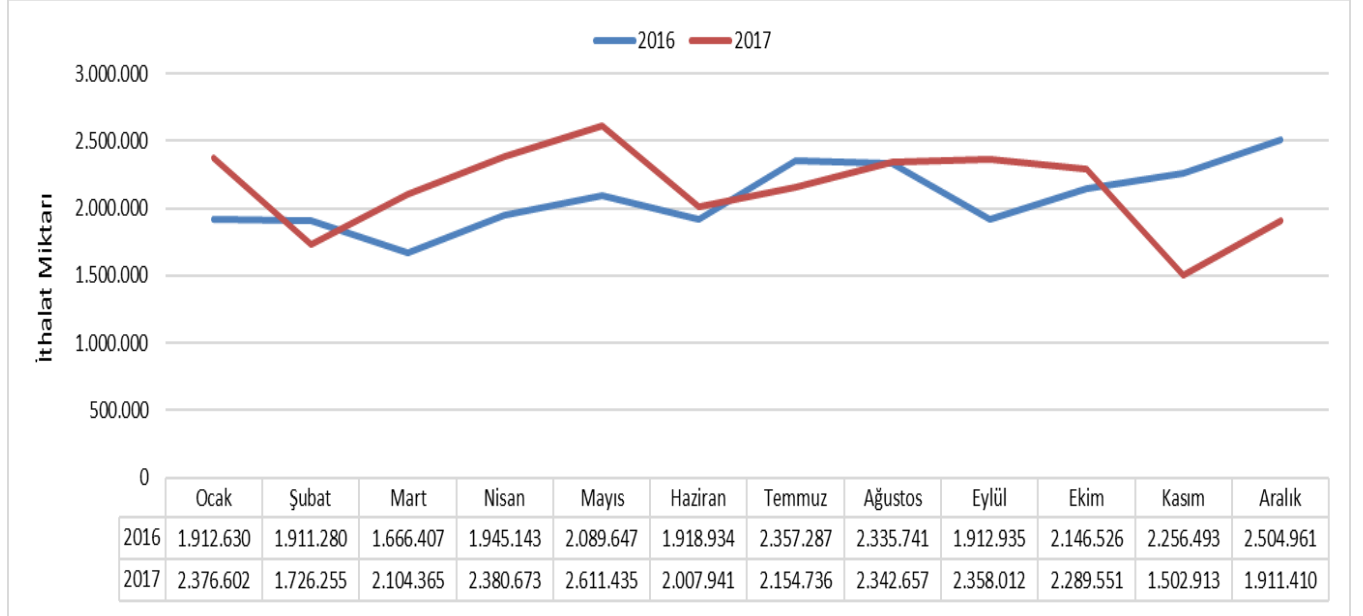
TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÇEŞİTLERİNİN İTHALATI

Tablo 7: 2016 ve 2017 Yıllarında Toplam İthalatın Karşılaştırması

Ürün Türü	2016		2017		Değişim (%)
	Miktar (ton)	Pay (%)	Miktar (ton)	Pay (%)	
Ham Petrol	24.957.985,157	62,28	25.766.549,208	60,41	3,24
Motorin Türleri	12.381.766,490	30,90	13.455.722,864	31,55	8,67
Fuel Oil Türleri	1.163.615,623	2,90	828.758,286	1,94	-28,78
Havacılık Yakıtları	341.284,860	0,85	196.896,154	0,46	-42,31
Denizcilik Yakıtları	14.698,672	0,04	1.210,888	0,00	-91,76
Diğer Ürünler	1.215.481,653	3,03	2.404.283,193	5,64	97,80
Toplam	40.074.832,455	100	42.653.420,593	100	6,43

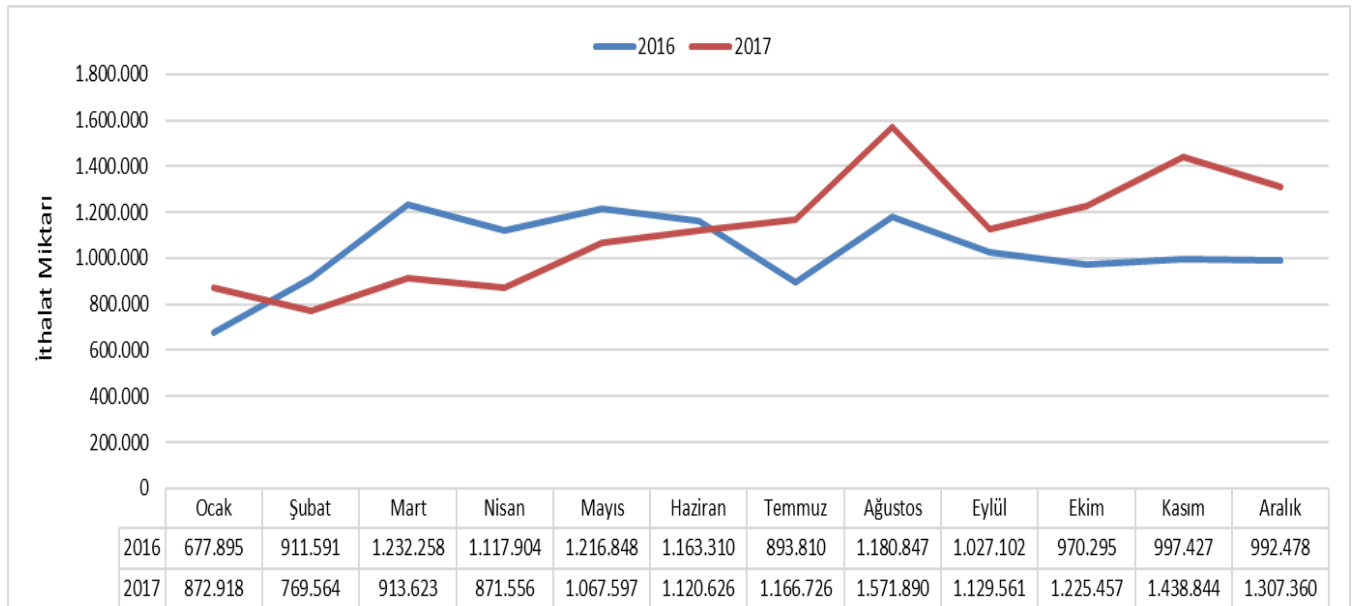
Kaynak: EPDK

Şekil 14: 2016 ve 2017 Yıllarında Ham Petrol İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

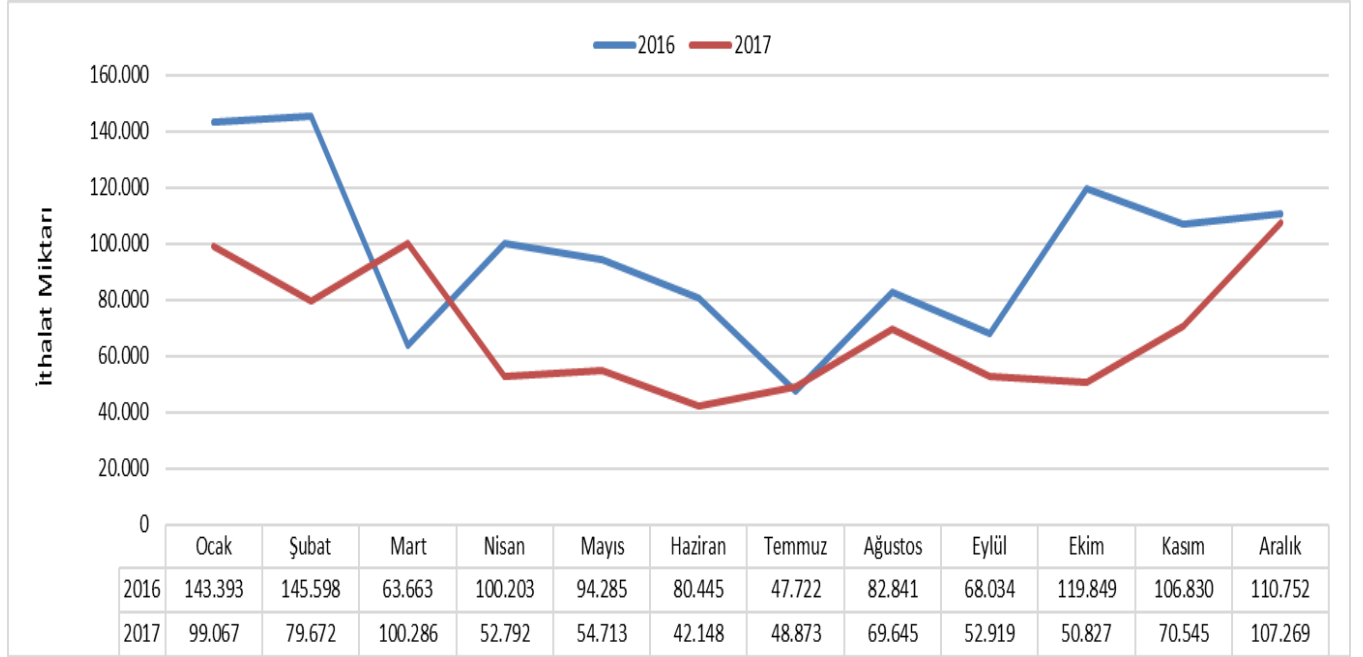
Kaynak: EPDK

Şekil 15: 2016 ve 2017 Yıllarında Motorin Türleri İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

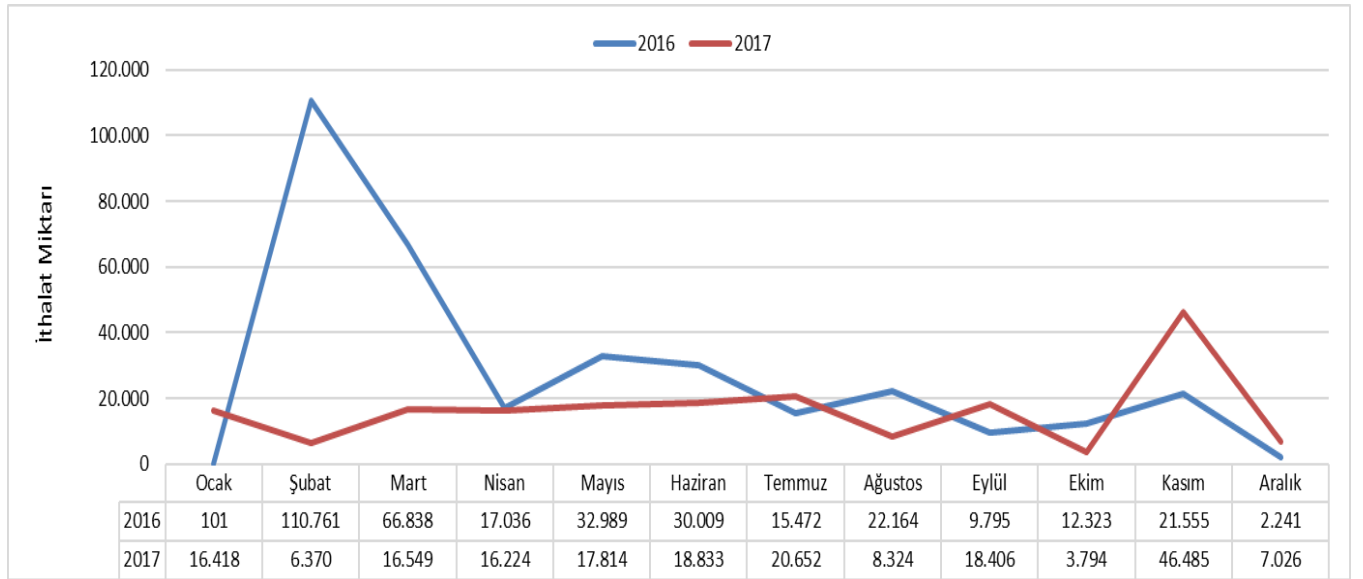
Kaynak: EPDK

Şekil 16: 2016 ve 2017 Yıllarında Fuel-Oil Türleri İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

Şekil 17: 2016 ve 2017 Yıllarında Havacılık Yakıtları İthalatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

Tablo 8: Ülkelere Göre İhracat Miktarları (ton)

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Çeşitli	0	0	0	2.146.478,73	44.687,29	0	2.191.166,02	21,73
Birleşik Arap Emirlikleri	1.150.933,63	0	0	27.776,37	4.041,67	183.264,50	1.366.016,16	13,55
Malta	0	32.921,56	219.167,84	10.941,30	483.204,75	70.516,10	816.751,54	8,10
Mısır	702.068,61	119,61	0	15.899,11	75.089,70	0	793.177,03	7,87
Singapur	93.521,02	0	0	8.479,57	536.404,36	77.425,99	715.830,94	7,10
A.B.D.	644.661,72	0	0	655,06	6.668,45	0	651.985,24	6,47
İspanya	163.560,70	25,00	0	61.050,99	203.604,84	0	428.241,53	4,25
Rusya Federasyonu	0	43,91	0	257.098,66	51.506,70	0	308.649,27	3,06
Cebelitarık	136.095,52	0	32.900,34	62.785,57	42.048,82	0	273.830,25	2,72
Almanya	0	0	0	261.094,25	3.210,92	0	264.305,17	2,62
K.K.T.C.	68.039,92	74.920,18	0	72.050,17	2.283,71	0	217.293,98	2,16
Yunanistan	0	36.197,06	0	1.422,20	85.547,57	31.315,37	154.482,19	1,53
Suudi Arabistan	69.938,33	0	0	46.044,57	5.137,86	29.880,74	151.001,50	1,50
Hollanda	69.847,88	19,29	0	49.671,95	4.665,21	13.579,64	137.783,97	1,37
İtalya	0	308,24	0	3.366,59	109.662,54	14.386,41	127.723,77	1,27

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Ukrayna	0	29.183,27	0	39.263,12	46.552,91	0	114.999,29	1,14
Türkiye	0	369,37	0	46.878,72	65.436,90	0	112.684,98	1,12
Belçika	0	0	0	14.050,79	2.995,16	79.670,53	96.716,49	0,96
Fransa	0	147,18	0	42.222,83	46.453,83	0	88.823,84	0,88
Slovenya	0	31.342,63	0	52.656,58	2.571,55	0	86.570,75	0,86
Romanya	0	0	0	46.647,98	32.146,98	0	78.794,96	0,78
Fas	0	0	0	37.161,13	37.732,88	0	74.894,00	0,74
Lübnan	0	27.295,77	0	31.725,07	15.469,16	0	74.490,01	0,74
İngiltere	0	0	0	58.991,70	3.944,67	3.124,37	66.060,73	0,66
Hindistan	0	0	0	248,96	27.370,27	21.953,52	49.572,75	0,49
İran	0	0	0	43.478,41	2.238,74	0	45.717,15	0,45
İsveç	0	0	0	44.159,29	0	0	44.159,29	0,44
Türkmenistan	0	0	0	40.309,35	0	0	40.309,35	0,40
Gürcistan	0	10,00	0	28.491,06	10.436,57	0	38.937,63	0,39
Irak	0	0	0	35.159,05	1.192,10	0	36.351,15	0,36
Güney Afrika Cumhuriyeti	34.902,47	0	0	84,97	0	0	34.987,43	0,35
Sri Lanka	0	0	0	34.308,14	0	0	34.308,14	0,34

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Namibya	33.828,01	0	0	0	370,00	0	34.198,01	0,34
Umman	0	0	0	22,24	0	32.138,54	32.160,77	0,32
Norveç	0	0	0	21.083,15	700,00	0	21.783,15	0,22
İsrail	0	75,87	0	8.268,76	11.673,12	0	20.017,75	0,20
Bulgaristan	0	0	0	831,44	14.993,93	2.279,61	18.104,97	0,18
Güney Kore	0	0	0	15.457,76	541,01	0	15.998,77	0,16
Katar	0	0	0	14.284,54	80,00	0	14.364,54	0,14
Libya	0	0	0	2.504,58	10.318,00	0	12.822,58	0,13
Polonya	0	0	0	11.098,89	810,00	0	11.908,89	0,12
Çin	0	0	0	570,35	10.587,96	0	11.158,31	0,11
Cezayir	0	0	0	4.271,40	6.809,90	0	11.081,29	0,11
Özbekistan	0	0	0	10.685,92	0	0	10.685,92	0,11
Kazakistan	0	0	0	10.520,37	0	0	10.520,37	0,10
Panama	0	0	0	0	10.333,17	0	10.333,17	0,10
Letonya	0	50,00	0	19,16	0	9.231,50	9.300,67	0,09
Ürdün	0	0	0	4.685,54	4.537,52	0	9.223,06	0,09
Azerbaycan	0	0	0	7.447,22	511,00	0	7.958,22	0,08

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Bangladeş	0	0	0	0,62	6.954,09	0	6.954,71	0,07
Liberya	0	0	0	27,08	6.403,81	0	6.430,90	0,06
Kenya	0	0	0	78,71	5.263,81	0	5.342,52	0,05
Danimarka	0	0	0	4.723,60	413,10	0	5.136,70	0,05
Tunus	0	0	0	1.594,37	3.270,04	0	4.864,40	0,05
Bahreyn	0	0	0	1.628,20	2.724,20	0	4.352,40	0,04
Endonezya	0	0	0	3,58	4.330,00	0	4.333,58	0,04
Marshall Adaları	0	0	0	0	3.675,40	643,14	4.318,54	0,04
Tayland	0	0	0	0	3.774,05	0	3.774,05	0,04
Portekiz	0	0	0	120,77	3.407,12	0	3.527,89	0,03
Kanada	0	0	0	0	3.468,00	0	3.468,00	0,03
İrlanda	0	0	0	2.219,71	386,00	0	2.605,71	0,03
Uruguay	0	0	0	0	2.575,00	0	2.575,00	0,03
Yemen	0	0	0	1,10	2.437,07	0	2.438,17	0,02
Finlandiya	0	0	0	2.307,21	90,00	0	2.397,21	0,02
İsviçre	0	0	0	2.381,88	0	0	2.381,88	0,02
Etiyopya	0	0	0	1.991,92	294,13	0	2.286,06	0,02

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Sierra Leone	0	0	0	0	2.150,37	0	2.150,37	0,02
Hırvatistan	0	18,75	0	1.130,96	784,80	0	1.934,51	0,02
Filipinler	0	0	0	0	1.871,37	0	1.871,37	0,02
Afganistan	0	0	0	1.709,79	0	0	1.709,79	0,02
Sudan	0	0	0	47,17	1.600,00	0	1.647,17	0,02
Cibuti	0	0	0	0	1.450,00	0	1.450,00	0,01
Tacikistan	0	0	0	1.395,95	0	0	1.395,95	0,01
Çek Cumhuriyeti	0	0	0	1.358,70	0	0	1.358,70	0,01
Avusturya	0	0	0	1.262,65	0	0	1.262,65	0,01
Kırgızistan	0	0	0	1.222,92	0	0	1.222,92	0,01
Moldova	0	0	0	481,92	574,48	0	1.056,40	0,01
Kongo	0	0	0	0	1.050,00	0	1.050,00	0,01
Sırbistan	0	6,04	0	1.039,74	0	0	1.045,78	0,01
Malezya	0	0	0	86,10	900,00	0	986,10	0,01
Fildişi Sahilleri	0	0	0	0	972,50	0	972,50	0,01
Pakistan	0	0	0	426,73	480,00	0	906,73	0,01
Nijerya	0	0	0	0	804,55	0	804,55	0,01
Kuveyt	0	0	0	802,26	0	0	802,26	0,01

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Senegal	0	0	0	21,46	768,60	0	790,06	0,01
Arnavutluk	0	0	0	361,04	378,00	0	739,04	0,01
Litvanya	0	0	0	724,51	0	0	724,51	0,01
Japonya	0	0	0	0	650,00	0	650,00	0,01
Kolombiya	0	0	0	0	625,00	0	625,00	0,01
Moritanya	0	0	0	0	611,60	0	611,60	0,01
İzlanda	0	0	0	2,61	599,00	0	601,61	0,01
Karadağ	0	6,56	0	1,93	581,50	0	590,00	0,01
Belize	0	0	0	3,59	570,01	0	573,60	0,01
Somali	0	0	0	0	554,00	0	554,00	0,01
Togo	0	0	0	0	542,57	0	542,57	0,01
Tanzanya	0	0	0	0	541,69	0	541,69	0,01
Arjantin	0	0	0	4,64	510,00	0	514,64	0,01
Cook Adaları	0	0	0	0	507,47	0	507,47	0,01
Belarus	0	0	0	457,77	0	0	457,77	0,00
Lüksemburg	0	0	0	455,84	0	0	455,84	0,00
Bahama	0	0	0	0	440,00	0	440,00	0,00
Komor Adaları	0	0	0	0	417,12	0	417,12	0,00

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Antigua ve Bermuda	0	0	0	0	310,45	0	310,45	0,00
St.Vincent ve Grenadinler	0	0	0	0	283,50	0	283,50	0,00
Gana	0	0	0	0	246,25	0	246,25	0,00
Macaristan	0	0	0	161,49	75,00	0	236,49	0,00
Gine	0	0	0	13,46	220,00	0	233,46	0,00
Mozambik	0	0	0	0	200,00	0	200,00	0,00
Trinidad ve Tobago	0	0	0	0	200,00	0	200,00	0,00
Suriye	0	0	0	0	136,23	0	136,23	0,00
Vanuatu	0	0	0	0	124,30	0	124,30	0,00
Eritre	0	0	0	0	100,00	0	100,00	0,00
St. Kitts ve Nevis	0	0	0	0	84,14	0	84,14	0,00
Cayman Adaları	0	0	0	0	80,00	0	80,00	0,00
Mali	0	0	0	65,52	0	0	65,52	0,00
Kamboçya	0	0	0	7,90	50,00	0	57,90	0,00
Slovakya	0	0	0	48,38	0	0	48,38	0,00
Moğolistan	0	0	0	0	38,00	0	38,00	0,00

Ülke	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
Benin	0	0	0	0	35,00	0	35,00	0,00
Angola	0	0	0	34,26	0	0	34,26	0,00
Venezuela	0	0	0	34,06	0	0	34,06	0,00
Haiti	0	0	0	0	15,00	0	15,00	0,00
Bosna-Hersek	0	0	0	13,076	0	0	13,08	0,00
İngiliz Virjin Adaları	0	0	0	12,45	0	0	12,45	0,00
Kosova	0	0	0	8,35	0	0	8,35	0,00
Dominik Cumhuriyeti	0	0	0	3,34	0	0	3,34	0,00
Makedonya	0	0	0	1,59	0	0	1,59	0,00
Avustralya	0	0	0	0,87	0	0	0,87	0,00
Toplam	3.167.397,81	233.060,27	252.068,18	3.762.885,28	2.097.170,02	569.409,94	10.081.991,50	100

Kaynak:EPDK

Tablo 9: Lisans Sahiplerine Göre İhracat Miktarları(Ton)

Lisans Sahibinin Unvanı	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
TÜPRAŞ, TÜRKİYE PETROL RAFİNERİLERİ A.Ş.	3.167.397,81	227.613,57	252.068,18	316.002,99	1.237.540,87	567.511,58	5.768.135,00	57,21
THY OPET HAVACILIK YAKITLARI A.Ş.	0	0	0	2.316.676,15	0	0	2.316.676,15	22,98
PETROL OFİSİ A.Ş.	0	5.446,69	0	876.308,97	163.923,12	0	1.045.678,78	10,37
ENERJİ PETROL DENİZCİLİK TİCARET VE SANAYİ A.Ş.	0	0	0	0	342.888,46	0	342.888,46	3,4
SOCAR TURKEY PETROL ENERJİ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	0	0	0	73.817,32	111.957,04	0	185.774,35	1,84
ARKAS PETROL ÜRÜNLERİ VE TİCARET A.Ş.	0	0	0	0	168.031,25	0	168.031,25	1,67
THE SHELL COMPANY OF TURKEY LİMİTED MERKEZİ LONDRA TÜRKİYE ŞUBESİ	0	0	0	77.616,01	0	0	77.616,01	0,77
AKPET GAZ A.Ş.	0	0	0	66.276,10	0	0	66.276,10	0,66
TECO PETROLÇÜLÜK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	0	0	0	0	37.016,12	0	37.016,12	0,37
BP PETROLLERİ A.Ş.	0	0	0	29.106,59	0	0	29.106,59	0,29

Lisans Sahibinin Unvanı	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
CYE PETROL TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	0	0	0	0	19.203,20	0	19.203,20	0,19
ÇANAKKALE LİMAN İŞLETMESİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	0	0	0	0	9.636,45	0	9.636,45	0,1
AS-MİRA PETROL VE KİMYA ÜRÜNLERİ NAKLİYE SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	0	0	0	0	6.973,53	0	6.973,53	0,07
LUKOİL JET YAKITI DAĞITIM VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	0	0	0	6.763,08	0	0	6.763,08	0,07
TURKUAZ DENİZ HİZMETLERİ TAŞIMACILIK TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	0	0	0	0	0	1.195,08	1.195,08	0,01
MAYSA YAĞ SANAYİ A.Ş.	0	0	0	0	0	537,3	537,3	0,01
ZONAİR İHRAKİYE AKARYAKIT MADENİ YAĞ LPG SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	0	0	0	318,076	0	0	318,076	0
KOLZA BİODİZEL YAKIT VE PETROL ÜRÜNLERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	0	0	0	0	0	165,98	165,98	0
TOPLAM	3.167.397,81	233.060,27	252.068,18	3.762.885,28	2.097.170,02	569.409,94	10.081.991,50	100

Kaynak :EPDK

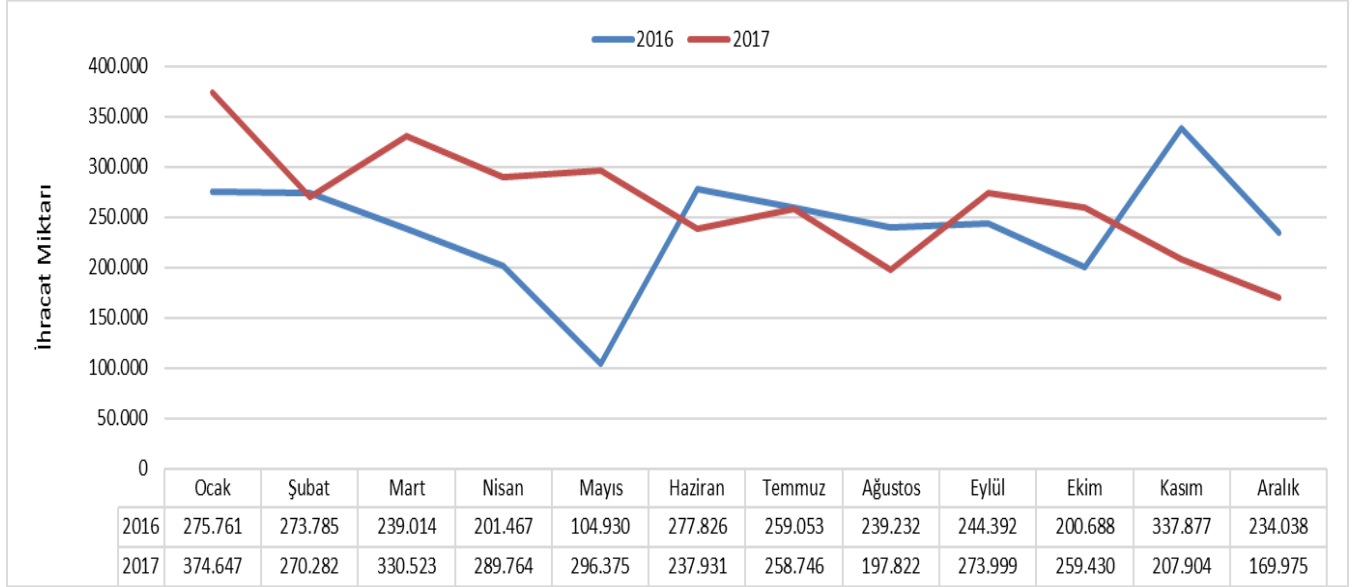
4.3.2.1. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÇEŞİTLERİNİN İHRACATI

Tablo 10: 2016 ve 2017 Yıllarında Toplam İhracatın Karşılaştırması

Ürün Türü	2016		2017		Değişim (%)
	Miktar (ton)	Pay (%)	Miktar (ton)	Pay (%)	
Benzin Türleri	2.888.062,76	29,81	3.167.397,81	31,42	9,67
Motorin Türleri	71.404,63	0,74	233.060,27	2,31	226,39
Fuel Oil Türleri	282.001,44	2,91	252.068,18	2,5	-10,61
Havacılık Yakıtları	3.528.546,30	36,42	3.762.885,28	37,32	6,64
Denizcilik Yakıtları	2.261.816,49	23,35	2.097.170,02	20,8	-7,28
Diğer Ürünler	656.683,32	6,78	569.409,94	5,65	-13,29
Toplam	9.688.514,94	100	10.081.991,50	100	4,06

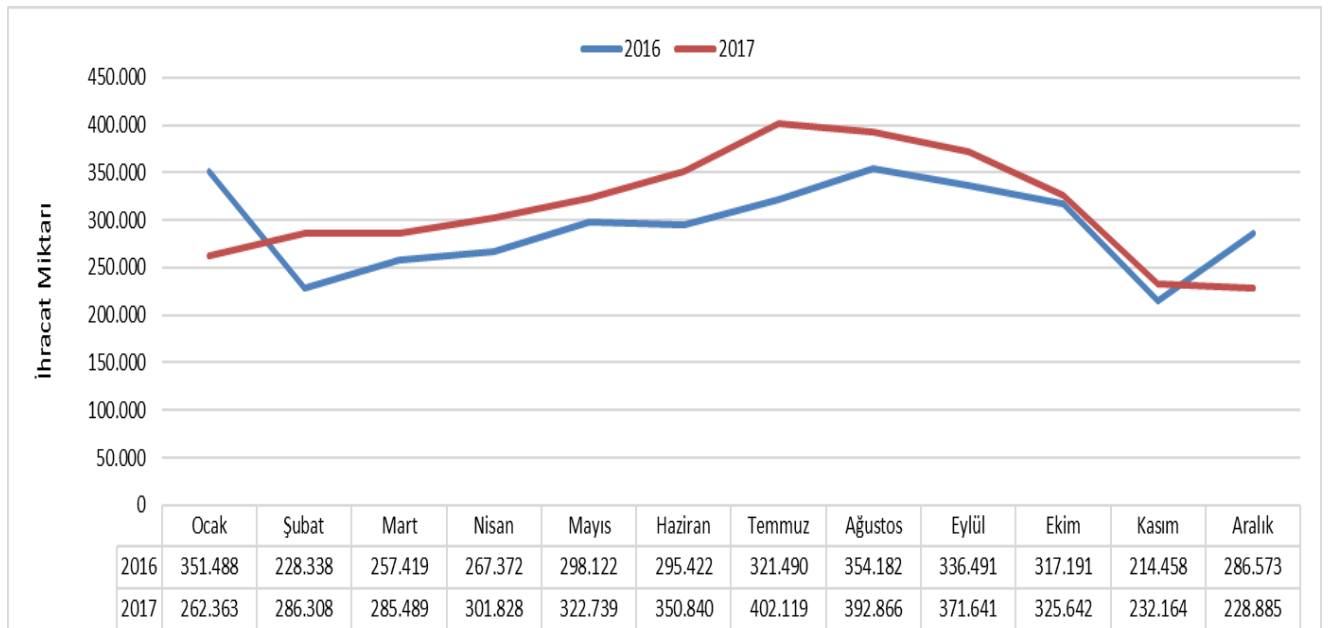
Kaynak: EPDK

Şekil 18: 2016 ve 2017 Yıllarında Benzin Türleri İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

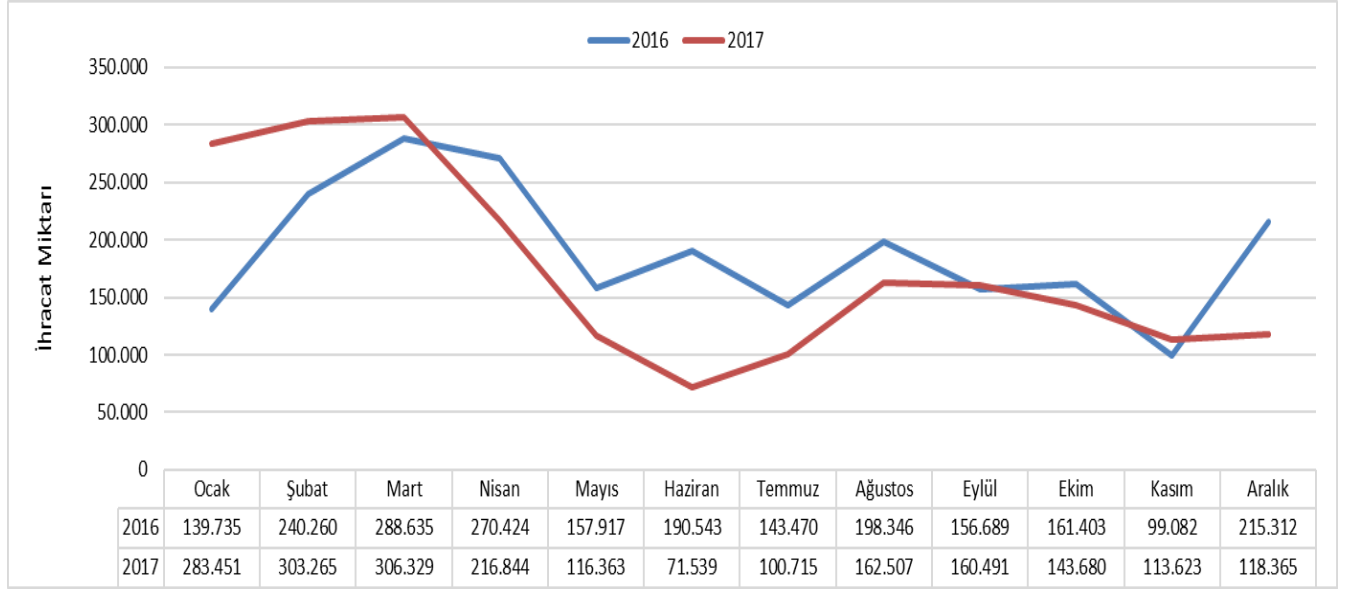
Kaynak: EPDK

Şekil 19: 2016 ve 2017 Yıllarında Havacılık Yakıtlarının İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

Şekil 20: 2016 ve 2017 Yıllarında Denizcilik Yakıtları İhracatının Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

4.3.3. YURT İÇİ SATIŞLAR

Tablo 11: İllere Göre Yurt İçi Satışlar
Kaynak : (EPDK)

İl	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Gazyağı	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
İSTANBUL	534.431,32	4.026.740,88	39.733,35	423.544,50	6.091,33	187,125	0	5.030.728,50	17,68
ANKARA	207.298,93	2.022.013,23	129.587,70	258.015,96	0	414,96	190.625,52	2.807.956,32	9,87
İZMİR	147.502,25	1.329.191,00	52.374,08	135.636,95	14.612,68	866,218	0	1.680.183,18	5,9
BURSA	105.147,48	909.686,82	3.458,87	3.088,92	0	120,005	0	1.021.502,09	3,59
MERSİN	51.988,01	905.810,49	8.902,80	724,063	0	105,221	0	967.530,58	3,4
KOCAELİ	64.347,05	875.066,90	2.958,10	4.449,81	20.466,70	173,048	0	967.461,61	3,4
ANTALYA	96.589,19	701.804,21	3.672,08	92.227,92	0	380,381	0	894.673,78	3,14
KONYA	50.217,67	803.129,11	3.538,92	7.285,41	0	884,574	0	865.055,69	3,04
ADANA	51.906,97	567.227,45	11.342,47	35.719,98	0	201,781	0	666.398,64	2,34
GAZİANTEP	42.117,69	581.921,06	8.489,66	21.251,06	0	0	0	653.779,47	2,3
SAMSUN	29.120,67	517.046,25	9.552,71	8.967,20	0	51,179	0	564.738,01	1,98
MANİSA	40.660,39	493.880,90	4.133,66	13,792	0	16,901	0	538.705,64	1,89
DENİZLİ	30.114,86	485.176,71	5.589,05	4.027,79	0	67,252	0	524.975,66	1,84
HATAY	38.768,75	455.842,83	1.939,14	9.336,70	0	0	0	505.887,42	1,78
BALIKESİR	48.152,51	430.050,15	5.396,82	2.348,30	0	46,07	0	485.993,86	1,71
TEKİRDAĞ	39.943,61	421.539,95	983,84	1.196,38	49,623	0	0	463.713,40	1,63
MUĞLA	59.059,39	346.380,39	1.256,80	40.216,88	0	22,066	0	446.935,52	1,57
KAYSERİ	34.091,87	381.513,28	3.564,79	14.889,21	0	226,41	0	434.285,55	1,53
ESKİŞEHİR	27.964,61	378.275,79	12.942,68	281,727	0	0,79	0	419.465,59	1,47

İl	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Gazyağı	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
SAKARYA	31.869,66	358.568,47	2.404,82	0	0	5,946	0	392.848,89	1,38
AFYONKARAHİSAR	18.533,24	317.445,30	12.701,14	11,398	0	26,07	0	348.717,15	1,23
TRABZON	17.372,81	266.281,20	8.056,12	41.398,30	0	25,338	0	333.133,76	1,17
AYDIN	40.126,11	285.420,70	1.695,52	333,271	0	0	0	327.575,60	1,15
EDİRNE	19.738,95	292.820,59	1.305,80	0	0	0	0	313.865,34	1,1
ŞANLIURFA	22.402,13	255.322,32	2.311,06	9.226,27	0	0	0	289.261,79	1,02
KAHRAMANMARAŞ	18.599,71	222.981,53	21.059,33	3.737,85	0	78,726	0	266.457,14	0,94
KIRIKKALE	6.718,32	233.854,37	24.199,46	0	0	0	0	264.772,15	0,93
DİYARBAKIR	17.239,77	198.868,65	10.740,07	19.112,28	0	0	0	245.960,77	0,86
ÇANAĞKALE	25.703,22	188.844,75	56,36	1.937,93	0	34,583	0	216.576,84	0,76
ELAZIĞ	10.853,81	178.022,82	10.497,39	9.914,60	0	0	0	209.288,61	0,74
SİVAS	13.033,44	173.384,34	17.649,14	4.386,88	0	0	0	208.453,81	0,73
KÜTAHYA	14.219,57	176.331,20	648,32	688,484	0	10,06	0	191.897,63	0,67
ERZURUM	13.642,48	152.464,46	1.012,46	13.027,20	0	0	0	180.146,60	0,63
NEVŞEHİR	7.238,29	156.524,20	563,3	1.439,24	0	0	0	165.765,03	0,58
ÇORUM	10.583,35	152.804,37	331,791	0	0	92,945	0	163.812,46	0,58
VAN	10.426,37	121.498,05	11.507,82	20.235,16	0	0	0	163.667,40	0,58
BOLU	14.302,00	147.835,14	1.423,34	0	0	39,111	0	163.599,59	0,57
ORDU	14.011,39	139.147,07	240,56	8.356,50	0	4,608	0	161.760,13	0,57

İl	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Gazyağı	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
MALATYA	14.695,44	135.967,02	954,392	9.447,84	0	73,386	0	161.138,08	0,57
TOKAT	11.149,92	148.873,61	415,7	78,033	0	15,18	0	160.532,44	0,56
MARDİN	7.076,90	137.876,26	1.458,24	7.917,55	0	0	0	154.328,95	0,54
KIRKLARELİ	15.656,29	133.793,91	1.507,94	1,854	0	0	0	150.959,99	0,53
BURDUR	8.071,73	140.334,09	1.630,04	2,382	0	9,036	0	150.047,27	0,53
ISPARTA	13.058,23	132.338,55	2.973,08	1.455,72	0	102,947	0	149.928,52	0,53
ADİYAMAN	7.598,47	133.383,78	36,58	3.304,88	0	0	0	144.323,71	0,51
DÜZCE	13.102,93	130.171,49	584,6	0	0	0	0	143.859,02	0,51
KASTAMONU	9.816,20	124.290,95	1.968,40	802,962	0	37,097	0	136.915,61	0,48
BATMAN	6.018,91	112.594,89	11.230,32	6.013,60	0	0	0	135.857,72	0,48
AKSARAY	8.706,36	120.176,23	166,06	0	0	0	0	129.048,65	0,45
NİĞDE	6.961,30	119.322,49	1.028,54	0	0	0	0	127.312,33	0,45
OSMANİYE	9.727,38	115.661,48	734,74	0	0	0	0	126.123,59	0,44
YOZGAT	6.549,16	118.114,37	786,04	0,437	0	23,3	0	125.473,31	0,44
GİRESUN	8.827,32	109.122,08	436,38	0,431	0	51,342	0	118.437,55	0,42
ZONGULDAK	13.904,42	103.120,25	296,84	3,408	0	7,08	0	117.331,99	0,41
BİLECİK	6.409,57	96.778,28	20	0	0	0	0	103.207,85	0,36
KARABÜK	6.230,73	95.520,49	136,2	0	0	0	0	101.887,42	0,36
YALOVA	10.268,83	91.597,70	0	3,182	0	0	0	101.869,71	0,36
AMASYA	7.850,26	91.550,69	394	1.763,56	0	5,333	0	101.563,84	0,36
UŞAK	9.769,34	86.272,44	3.255,06	171,166	0	186,702	0	99.654,71	0,35
RİZE	7.356,09	79.057,75	1.918,74	0	0	0	0	88.332,58	0,31

İl	Benzin Türleri	Motorin Türleri	Fuel Oil Türleri	Havacılık Yakıtları	Denizcilik Yakıtları	Gazyağı	Diğer Ürünler	Toplam	Pay (%)
ŞIRNAK	1.972,06	78.117,79	401,4	4.800,22	0	0	0	85.291,47	0,3
ÇANKIRI	4.238,46	77.763,82	2.148,32	0,445	0	0	0	84.151,04	0,3
ERZİNCAN	5.605,66	69.985,38	764,74	4.817,88	0	19,218	0	81.192,89	0,29
AĞRI	3.970,94	70.843,82	605,43	3.897,44	0	0	0	79.317,64	0,28
BİTLİS	2.865,46	63.387,22	985,26	2,286	0	0	0	67.240,23	0,24
KARS	4.095,55	49.413,81	4.607,34	7.377,44	0	43,717	0	65.537,86	0,23
KIRŞEHİR	4.962,35	60.331,08	30,92	0	0	0	0	65.324,34	0,23
KARAMAN	4.604,70	56.597,41	0	0	0	0	0	61.202,11	0,22
ARTVİN	4.097,78	54.383,96	391,52	0	0	22,933	0	58.896,20	0,21
MUŞ	2.755,34	40.506,26	6.709,50	4.818,61	0	0	0	54.789,70	0,19
BİNGÖL	2.673,29	47.780,04	427,2	2.341,59	0	0	0	53.222,11	0,19
SİNOP	5.202,47	44.901,52	666,82	1.591,09	0	7,138	0	52.369,03	0,18
BARTIN	4.996,99	42.041,36	276,18	3,097	0	0	0	47.317,62	0,17
GÜMÜŞHANE	1.972,82	40.998,27	101,66	0	0	0	0	43.072,75	0,15
SİİRT	2.158,92	37.390,58	2.755,24	339,434	0	0	0	42.644,18	0,15
ARDAHAN	1.928,05	26.705,30	18,5	1,346	0	0	0	28.653,20	0,1
KİLİS	3.930,41	21.928,56	69,24	0	0	0	0	25.928,21	0,09
HAKKARİ	1.535,79	22.191,69	396,2	1.315,08	0	0	0	25.438,77	0,09
İĞDIR	2.486,15	17.280,53	494,32	3.190,81	0	0	0	23.451,81	0,08
BAYBURT	1.320,96	19.747,30	0	0	0	0	0	21.068,25	0,07
TUNCELİ	1.036,40	17.389,35	752,96	25,251	0	0	0	19.203,96	0,07
Toplam	2.303.254,18	24.166.320,72	492.355,96	1.262.516,91	41.220,33	4.685,78	190.625,52	28.460.979,40	100

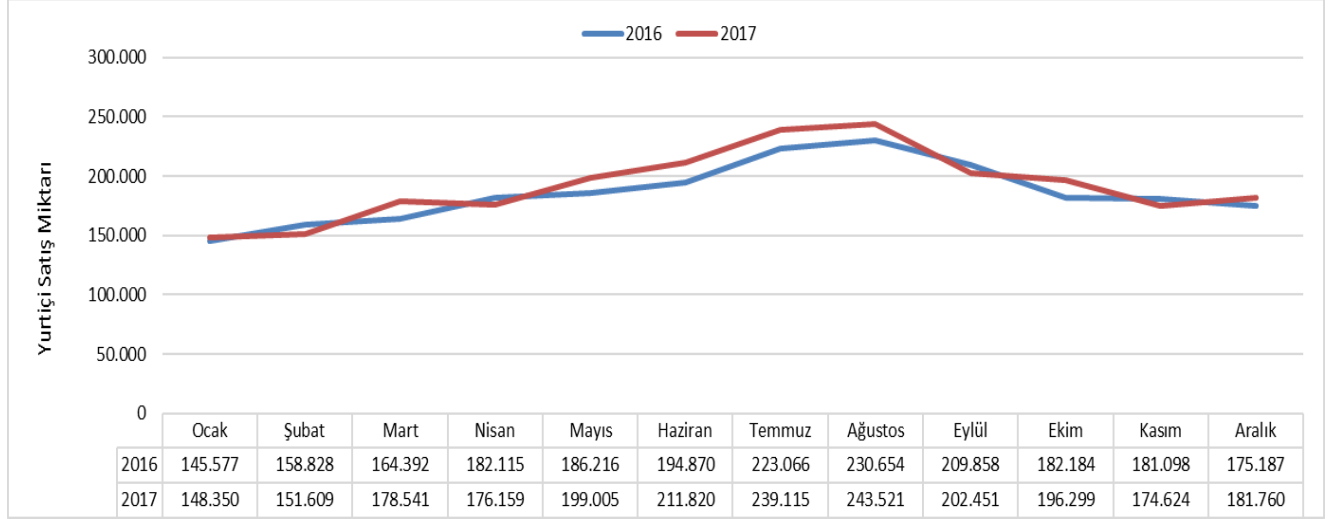
4.3.2.2. TÜRKİYE'DE AKARYAKIT ÇEŞİTLERİNİN YURT İÇİ SATIŞI

Tablo 12: 2016 ve 2017 Yıllarında Toplam Yurtiçi Satışların Karşılaştırılması

Ürün Türü	2016		2017		Değişim (%)
	Miktar (ton)	Pay (%)	Miktar (ton)	Pay (%)	
Benzin Türleri	2.234.045,22	8,36	2.303.254,18	8,09	3,1
Motorin Türleri	22.322.577,72	83,55	24.166.320,72	84,91	8,26
Fuel Oil Türleri	583.539,14	2,18	492.355,96	1,73	-15,63
Havacılık Yakıtları	1.338.750,61	5,01	1.262.516,91	4,44	-5,69
Denizcilik Yakıtları	44.239,69	0,17	41.220,33	0,14	-6,83
Gazyağı	14.621,00	0,05	4.685,78	0,02	-67,95
Diğer Ürünler	179.898,09	0,67	190.625,52	0,67	5,96
Toplam	26.717.671,47	100	28.460.979,40	100	6,52

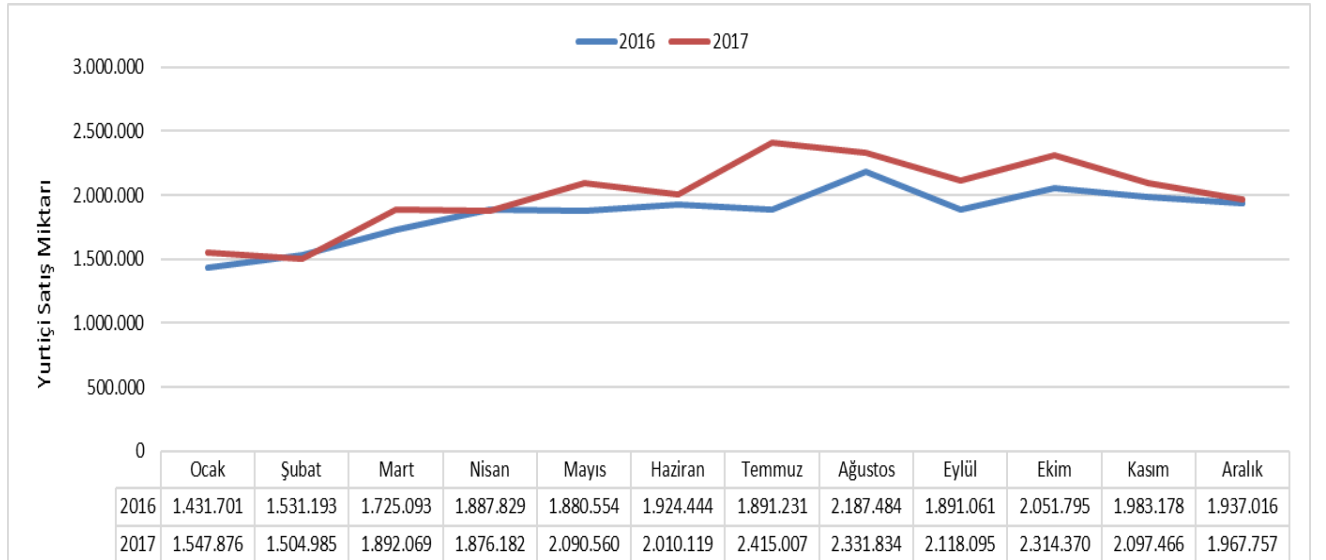
Kaynak:EPDK

Şekil 21: 2016 ve 2017 Yıllarında Benzin Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)

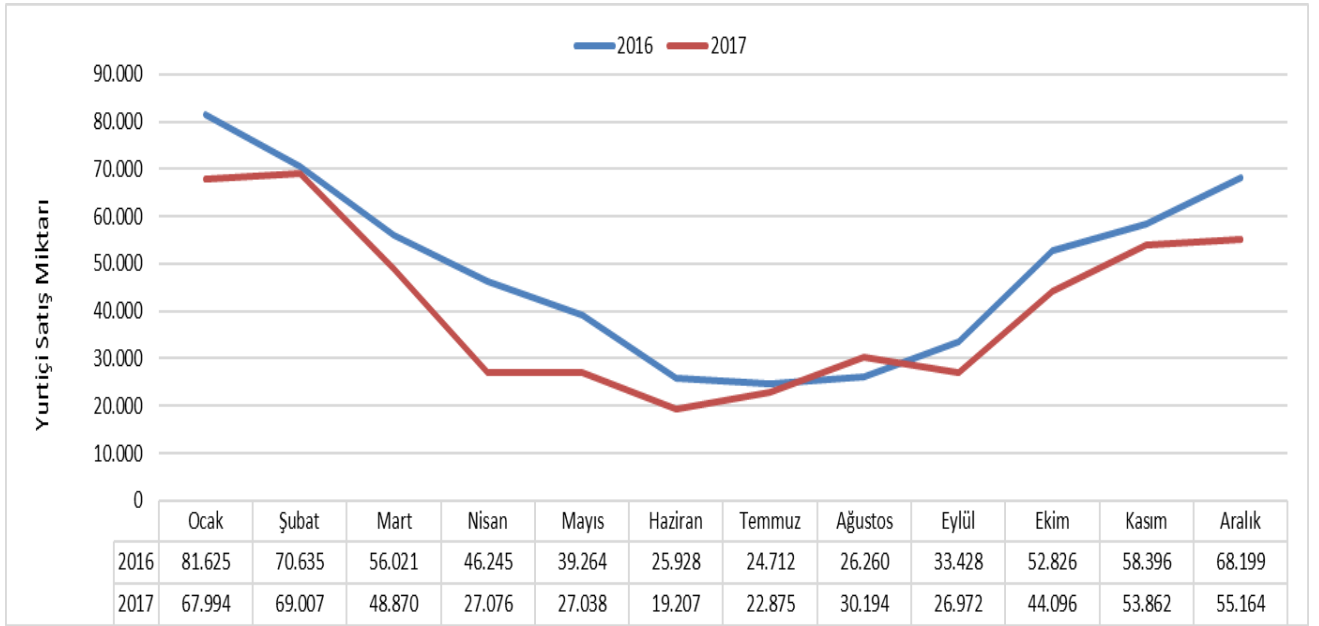
Kaynak: EPDK

Şekil 22: 2016 ve 2017 Yıllarında Motorin Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)

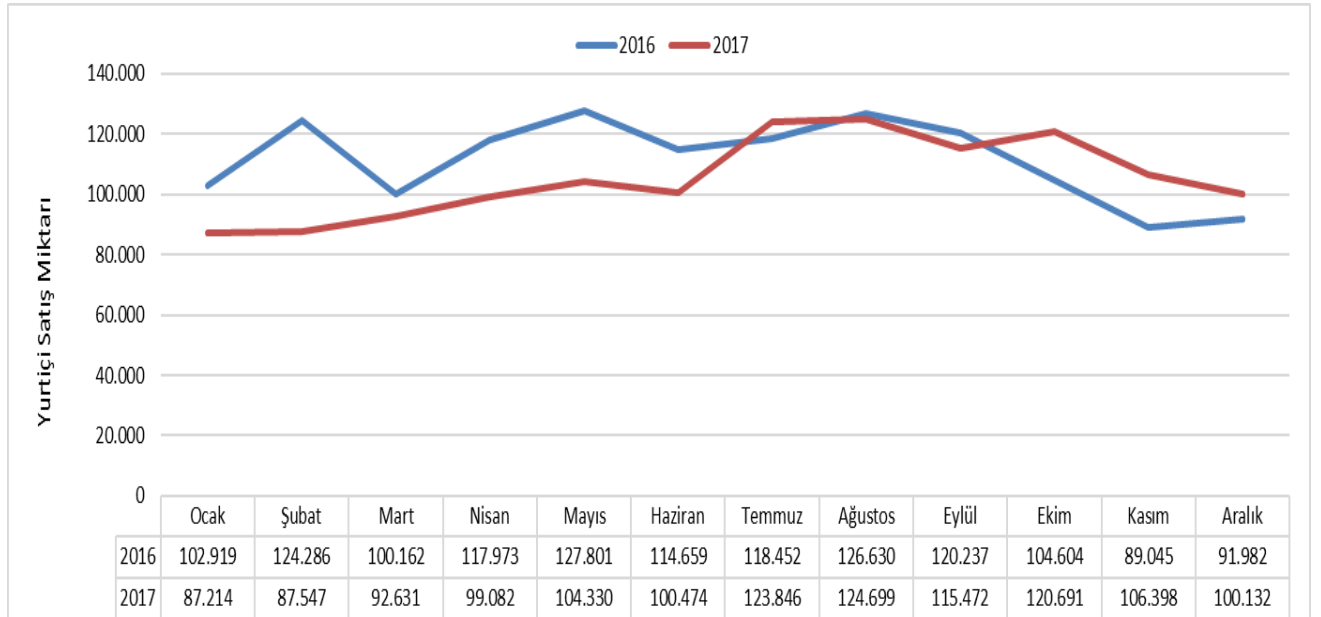
Kaynak: EPDK

Şekil 23: 2016 ve 2017 Yıllarında Fuel-Oil Türleri Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)

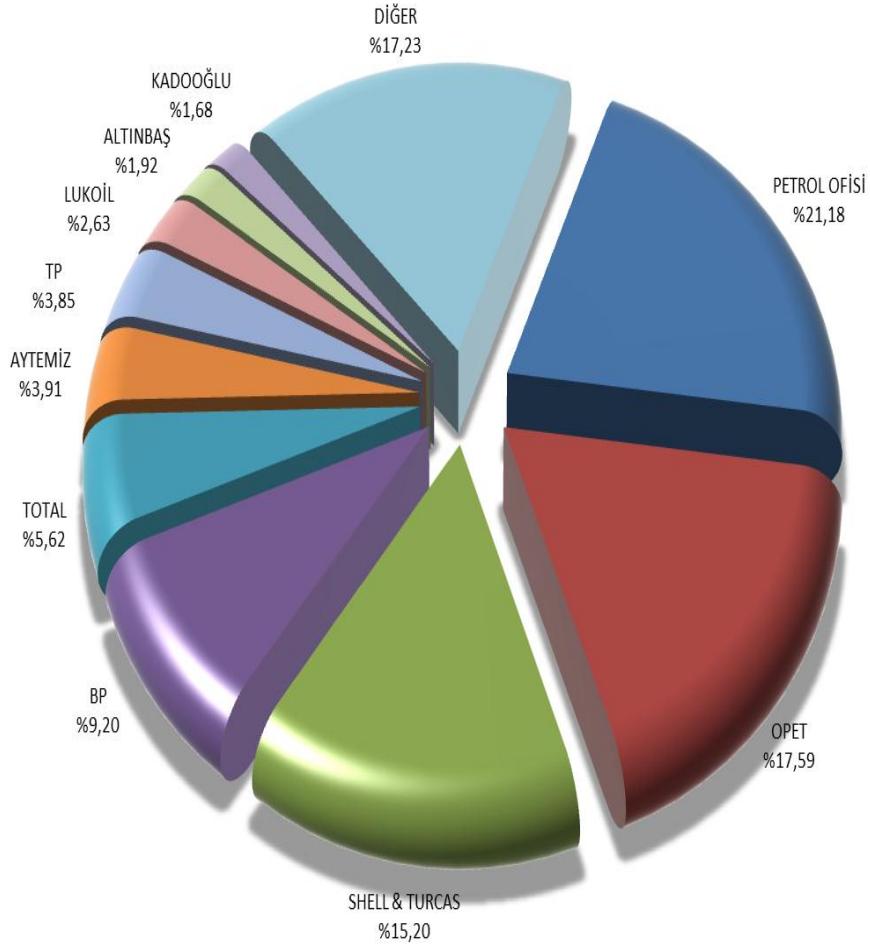
Kaynak: EPDK

Şekil 24: 2016 ve 2017 Yıllarında Havacılık Yakıtlarının Satışlarının Aylara Göre Dağılımı (ton)

Kaynak: EPDK

Şekil 25: Akaryakıt Satışlarına Göre İlk 10 Dağıtıcı Lisansı Sahibinin Pazar Payları(%)

Kaynak: EPDK

4.4. TÜRKİYE AKARYAKIT PİYASASINDAKİ REKABET

Akaryakıt Piyasasında faaliyet yapan dağıtıcı lisansı sahibi şirketlerin ürün türlerine göre satış miktarları ve pazar payları bilinmektedir. Bu verilerden hareketle, şirketlerin petrol piyasasındaki rekabet ortamını nasıl şekillendirdiğini görebilmek amacıyla piyasa pazar payları Yoğunlaşma ve Herfindahl-Hirschman İndeksleri (HHI) ile analiz edilmektedir.

Yoğunlaşma indeksleri ilk 4(CR4) ve ilk 10(CR10) firmanın piyasa paylarının toplamı üzerinden hesaplanmaktadır. Hesaplamalar sonucunda $CR_n < 30$ ise düşük derecede yoğunlaşma, $30 \leq CR_4 < 50$ ise orta derecede yoğunlaşma, $50 \leq CR_n < 70$ ise yüksek derecede yoğunlaşma, $CR_n \geq 70$ ise çok yüksek derecede

yoğunlaşma olduğu değerlendirilir. HHI değeri ise piyasada faaliyet gösteren bütün firmaların payları üzerinden hesaplanmaktadır. HHI değerlerini ABD Adalet Bakanlığı, 1000 ve altında ise rekabetçi, 1000-1800 arasında ise orta yoğunluklu, 1800 ve üzerinde ise oligopol bir piyasa olarak değerlendirir. Aynı şekilde birleşmelerde HHI 100 puandan fazla artarsa o birleşmenin rekabetçiliği düşürdüğü konusunda kaygılar oluşur.

2017 yılı verileri üzerinden petrol piyasasında yapılan hesaplamalar sonucunda indeks değerleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 13: Akaryakıt Piyasası için CR ve HHI Değerleri

Ürün Türü	CR ₄	CR ₁₀	HHI	Şirket Sayısı
Benzin Türleri	75,58	91,16	1.590,36	91
Motorin Türleri	62,05	82,1	1.134,62	92
Genel Toplam*	63,17	82,77	1.161,62	92

*Fuel-Oil ve Gaz yağını içermektedir.

Kaynak: EPDK

Yukarıdaki tablo incelendiğinde;

Benzin türlerinde faaliyet gösteren ilk 4 firmanın piyasanın çoğunluğunu (CR₄=75,58) oluşturduğu için oligopol bir yapının hakim olduğu söylenebilir. HHI değerine baktığımız zaman da (HHI=1.590,36) Orta yoğunluğa sahip bir piyasa olduğu ortaya çıkmaktadır.

Motorin türlerinde faaliyet gösteren ilk 4 firmanın yine piyasanın çoğunluğunu oluşturduğu (CR₄=%62,05) Ancak HHI değeri ile birlikte değerlendirdiğimiz zaman benzin türlerinde olduğu gibi daha net bir hâkimiyeti bulunmamaktadır.

Petrol Piyasasının geneline baktığımız zaman ise ilk 4 firmanın piyasanın çoğunluğunu oluşturduğu (CR₄=%63,17) görülmektedir. Bu sonucun diğer indeks değerleri ile değerlendirdiğimizde Petrol Piyasasının rekabetçi bir görünümde olduğunu ancak oligopol bir yapıya kayma eğiliminin devam ettiği söylenebilir.

Tablo 14: 2014-2017 Yıllarında İlk On Dağıtıcı Firmanın Pazar Payları

Yıllar	1.Şirket	2.Şirket	3.Şirket	4.Şirket	5.Şirket	6.Şirket	7.Şirket	8.Şirket	9.Şirket	10.Şirket	Şirketlerin Piyasa Paylarının Toplamı (%)
2014	OMV POAŞ	SHELL	OPET	BP	TOTAL	TP	LUKOİL	AYTEMİZ	ALTINBAŞ	MİLAN	85,13
	24,24	17,37	17,30	8,91	5,30	4,37	2,52	1,92	1,60	1,60	
2015	OMV POAŞ	OPET	SHELL	BP	TOTAL	TP	LUKOİL	AYTEMİZ	ALTINBAŞ	KADOOĞLU	84,10
	24,42	17,16	15,85	8,37	5,46	4,34	2,52	2,14	2,10	1,74	
2016	OMV POAŞ	OPET	SHELL	BP	TOTAL	TP	AYTEMİZ	LUKOİL	ALTINBAŞ	KADOOĞLU	83,50
	21,71	17,39	16,10	8,80	5,49	4,33	3,28	2,42	2,19	1,79	
2017	POAŞ	OPET	SHELL	BP	TOTAL	AYTEMİZ	TP	LUKOİL	ALTINBAŞ	KADOOĞLU	82,77
	21,18	17,59	15,20	9,20	5,62	3,91	3,85	2,63	1,92	1,68	

Kaynak: EPDK

4.5. TÜRKİYE’DE AKARYAKIT SEKTÖRÜNDE İSTİHDAM

Tablo 15: 2017 Yılı Bayilerin İstihdam Bilgileri

İller	Çalışan Personel Sayısı		
	Akaryakıt Teslimi Yapan	Diğer	Toplam
ADANA	1.518	937	2.455
ADIAMAN	522	258	780
AFYONKARAHİSAR	885	553	1.438
AĞRI	217	93	310
AKSARAY	477	315	792
AMASYA	481	189	670
ANKARA	3.478	2.724	6.202
ANTALYA	2.395	1.945	4.340
ARDAHAN	116	88	204
ARTVİN	83	64	147
AYDIN	1.051	658	1.709
BALIKESİR	1.376	1.074	2.450
BARTIN	132	101	233
BATMAN	289	207	496
BAYBURT	81	27	108
BİLECİK	244	181	425
BİNGÖL	96	54	150
BİTLİS	164	105	269
BOLU	508	278	786
BURDUR	370	178	548
BURSA	2.021	1.586	3.607
ÇANAKKALE	531	363	894
ÇANKIRI	212	133	345
ÇORUM	719	254	973
DENİZLİ	911	607	1.518
DIYARBAKIR	820	535	1.355
DÜZCE	434	291	725
EDİRNE	512	320	832
ELAZIĞ	448	416	864
ERZİNCAN	174	71	245
ERZURUM	443	212	655
ESKİŞEHİR	651	561	1.212
GAZİANTEP	1.181	824	2.005
GİRESUN	345	271	616
GÜMÜŞHANE	82	87	169
HAKKARİ	55	19	74
İĞDIR	80	19	99
ISPARTA	415	278	693
İSTANBUL	6.948	6.120	13.068
İZMİR	2.908	1.803	4.711

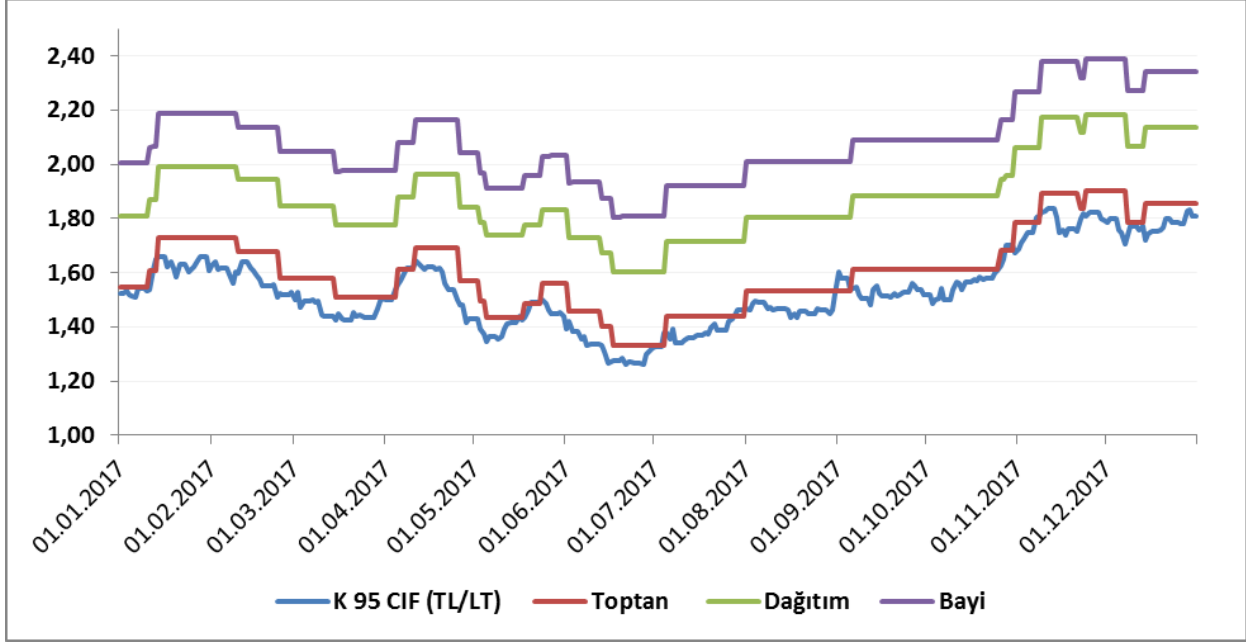
İller	Çalışan Personel Sayısı		
	Akaryakıt Teslimi Yapan	Diğer	Toplam
KARAMAN	217	129	346
KARS	177	50	227
KASTAMONU	388	251	639
KAYSERİ	1.112	786	1.898
KIRIKKALE	306	244	550
KIRKLARELİ	376	281	657
KIRŞEHİR	203	104	307
KİLİS	75	39	114
KOCAELİ	1.479	1.177	2.656
KONYA	2.251	1.222	3.473
KÜTAHYA	701	804	1.505
MALATYA	596	270	866
MANİSA	1.353	772	2.125
MARDİN	337	258	595
MERSİN	1.383	861	2.244
MUĞLA	1.228	932	2.160
MUŞ	209	114	323
NEVŞEHİR	370	216	586
NİĞDE	400	211	611
ORDU	491	321	812
OSMANIYE	516	235	751
RİZE	190	167	357
SAKARYA	1.007	628	1.635
SAMSUN	1.069	666	1.735
SİİRT	156	105	261
SİNOP	136	87	223
SİVAS	776	336	1.112
ŞANLIURFA	1.062	755	1.817
ŞIRNAK	140	165	305
TEKİRDAĞ	1.101	688	1.789
TOKAT	511	398	909
TRABZON	658	560	1.218
TUNCELİ	42	22	64
UŞAK	357	193	550
VAN	375	195	570
YALOVA	201	194	395
YOZGAT	462	254	716
ZONGULDAK	407	226	633
Toplam	59.290	40.997	100.287

Kaynak: EPDK

4.6. TÜRKİYE’DE AKARYAKIT FİYATLARI

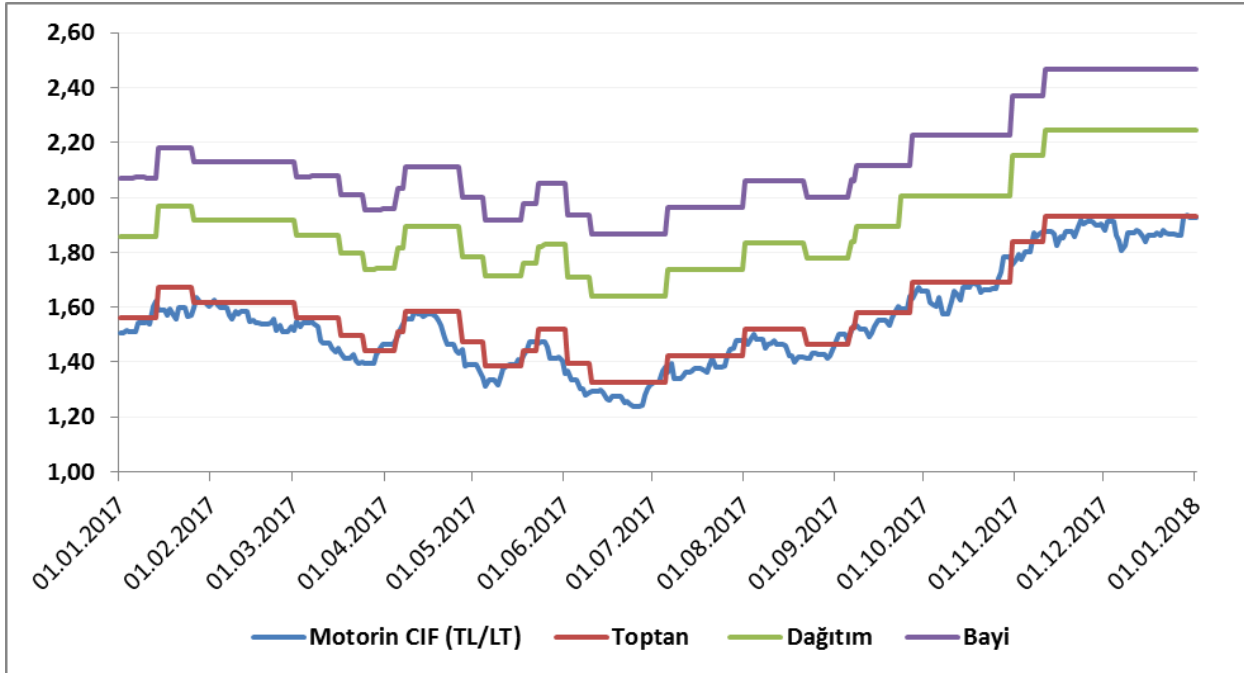
Ülkemizin takip ettiği Platts European Market Scan’da fiyatlar günlük olarak yayımlanmakta iken, ülkemizde fiyatlar günlük değiştirilmemekte, değişimler belli bir formülasyona göre yansıtılmaktadır.

Şekil 26: 2017 Yılı Kurşunsuz Benzin 95 Oktan Yurt İçi Vergisiz Fiyatları (TL/LT)

Kaynak: EPDK

Şekil 27: 2017 Yılı Motorin Yurt İçi Vergisiz Fiyatları (TL/LT)

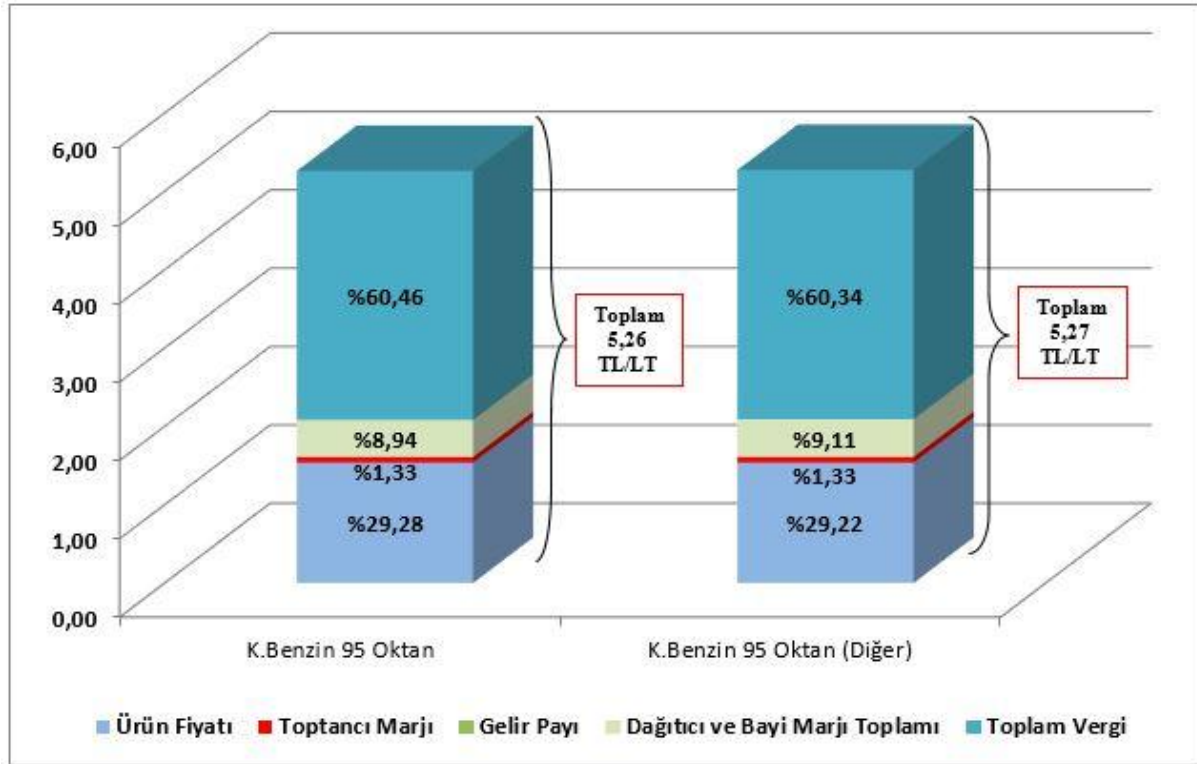

Kaynak: EPDK

2017 yılı boyunca uluslararası piyasadaki fiyatlara bağlı olarak benzin ve motorin fiyatları ülkemizde değişim göstermiş ve vergisiz bayi satış fiyatı ortalaması yıl boyunca 95 oktan kurşunsuz benzin için 2,08 TL/LT, motorin için ise 2,12 TL/LT olarak gerçekleşmiştir.

2017 yılında resmi olarak tanımlı benzin türleri “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan”, “Kurşunsuz Benzin 95 Oktan (E10)”, “Kurşunsuz Benzin 98 Oktan” ve “Kurşunsuz Benzin 98 Oktan (E10)” olmak üzere dört adettir. Ancak, bu ürünlerden sadece 95 oktan kurşunsuz benzin akaryakıt istasyonlarında yaygın olarak satılmakta, bu ürün de standart ve farklılaştırılmış olmak üzere tüketiciye iki farklı şekilde sunulmaktadır.

Şekil 28: 2017 Yılı Yurt İçi Benzin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu

Kaynak: EPDK

Tablo 16: 2017 Yılı Benzin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu (TL/LT)

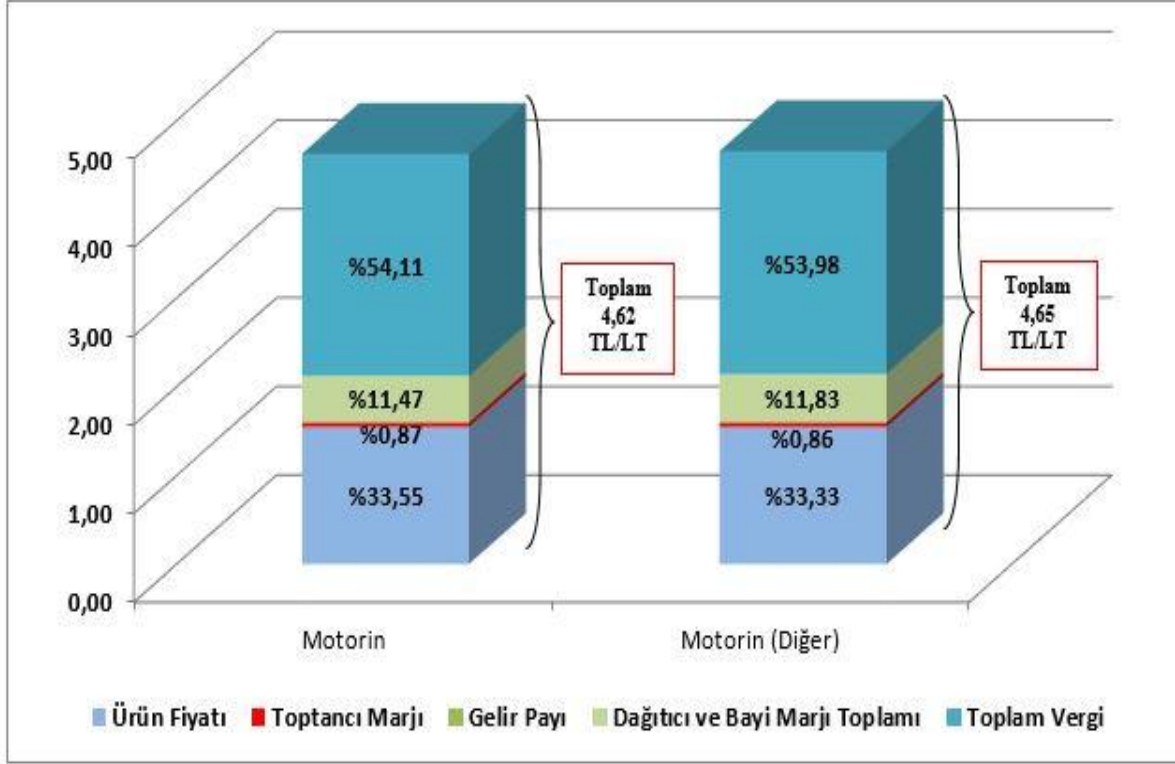
Yıl	Ürün	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı	Toplam Vergi	Nihai Satış Fiyatı
2017	K.Benzin 95 Oktan*	1,54	0,07	0,00279	0,47	3,18	5,26
	K.Benzin 95 Oktan (Diğer)*	1,54	0,07	0,00279	0,48	3,18	5,27

Kaynak:EPDK

Tablo ve şekildeki veriler değerlendirildiğinde 5,26 TL/LT düzeyindeki nihai fiyatın %60,46'lık kısmının vergi, %29,22'lik kısmının ürün maliyeti, %10,32'lik kısmının ise piyasada faaliyet gösteren şirketlerin brüt kar marjı ve gelir payından oluştuğu görülmektedir.

Resmi olarak tanımlı tek motorin türü bulunmaktadır. Akaryakıt istasyonlarında farklı ticari isimlerle satılan motorin türlerinin tamamı halk arasında “Eurodizel” olarak bilinen kükürt miktarı 10 ppm olan motorindir. Uygulamada akaryakıt istasyonlarında ikisi de aynı standartları taşıyan normal motorin ve farklılaştırılmış motorin olmak üzere iki motorin türü bulunmaktadır.

Şekil 29: 2017 Yılı Yurt İçi Motorin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu

Kaynak: EPDK

Tablo 17: 2017 Yılı Motorin Türleri Ortalama Fiyat Oluşumu (TL/LT)

Yıl	Ürün	Ürün Fiyatı	Toptancı Marjı	Gelir Payı	Dağıtıcı ve Bayi Marjı Toplamı	Toplam Vergi	Nihai Satış Fiyatı
2017	Motorin **	1,55	0,04	0,00279	0,53	2,5	4,62
	Motorin (Diğer)**	1,55	0,04	0,00279	0,55	2,51	4,65

Tablo ve şekildeki veriler incelendiğinde, 3,80 TL/lt düzeyindeki nihai fiyatın (%58,98) vergi, kalan kısmın ise ürün maliyeti (%27,33) ve piyasada faaliyet gösteren şirketlerin brüt kar marjı olduğu (%13,61) görülmektedir.

4.7. TÜRKİYE’DE AKARYAKIT SEKTÖRÜ SWOT ANALİZİ

S: ÜSTÜNLÜKLER:

- Türkiye, doğudaki çok zengin petrol kaynaklarıyla batıdaki çok büyük tüketici bölgeleri tam bir geçiş noktasında. Aynı şekilde kuzeyle güney enerji koridorunun da ortasında.
- Bugün petrol varlıklarının üstünde oturan ülkelerden farklı olarak Türkiye çok daha demokratik, laik ve hukuka dayalı bir sistemle yönetiliyor. Dolayısıyla hem enerji arz eden hem de talep eden ülkeler açısından cazip.
- Türkiye'nin kendisinin de önemli bir ithalatçı ülke olması, Avrupa'ya uzanacak bu yüksek maliyetli hatları ekonomik hale getiriyor.
- Müteahhitlik ve mühendislik hizmetleri sektörünün birikimi de ciddi avantaj.

W: ZAYIFLIKLAR:

- 1954'te arama, üretim, rafinaj, dağıtım, pazarlama yapmak üzere "dikey entegre" yapıda kurulan TPAO, 1980'den sonra parçalandı ve şimdi sadece arama-üretim şirketi oldu.

O: FIRSATLAR:

- Türkiye, aslında petrole alternatif enerji çeşitliliği yaratma imkânına sahip: Teknik-ekonomik hidroelektrik potansiyelimiz 180 milyar kilovat saat. Rüzgâr gücümüz 48 bin megavat. 10 milyar tonluk linyit rezervlerimiz var. Jeotermalde ciddi bir potansiyele sahibiz. Dünyanın giderek en değerli maddesi haline gelen bor rezervlerinin %65'i Türkiye'de.
- Türkiye'nin denizlerinde petrole de ilişkin çok önemli spekülasyon bir potansiyel var. Özellikle Doğu Akdeniz ve Doğu Karadeniz keşfedilmeyi bekliyor.

T: TEHDİTLER:

- Ne yazık ki Türkiye petrolde yüzde 92 dışa bağımlı. Yani petrol fiyatları arttıkça ekonomisine darbe yiyecek bir ülke konumunda.
- Kerkük-Yumurtalık boru hattına terör saldırıları yüzünden uğradığımız zarar yaklaşık 1 milyar dolar. İşgalden beri Irak'ın enerji alt yapısına yapılan saldırı sayısı 400'den fazla. Bunlar doğrudan petrol fiyatlarını etkiliyor ve Türkiye gibi dışa bağımlı ülkeleri büyük zarara uğrattıyor.
- Boru hatları ve tankerlerin geçiş yolu olması Türkiye'nin önemini arttırmakla birlikte, potansiyel hedef haline de getiriyor. Mesela ABD, "Karadeniz'in güvenliğini sağlama" gerekçesiyle, kendisinin ya da NATO güçlerinin Karadeniz'de bulunmasını istiyor. (Dünya petrol ticaretinin yaklaşık yüzde 8'i Boğazlardan geçiyor.

5. TEKİRDAĞ'DA AKARYAKIT

Tablo 18: 2017 Yılında İlimizde Gerçekleşen Petrol Ürünleri Teslimleri

Lisans Sahibinin Unvanı	Benzin Türleri		Motorin Türleri			Fuel Oil Türleri			Havacılık Yakıtları		Denizcilik Yakıtları		Gazyağı		DİĞER ÜRÜNLER	Toplam
	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Serbest Kullanıcıya Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Serbest Kullanıcıya Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	DİĞER TESLİM	
OPET PETROLÇÜLÜK A.Ş.	8.171,00	0	43.612,81	0	168.066,25	0	0	0	0	0	0	18.884,95	0	0	0	238.735,01
PETROL OFİSİ A.Ş.	6.055,61	0	81.523,73	55.376,72	0	15,88	193	0	0	448,703	0	0	0	0	0	143.613,63
SHELL & TURCAS PETROL A.Ş.	10.268,45	0	68.414,26	20,512	1.206,46	199,02	0	0	0	0	0	0	0	0	0	80.108,70
TOTAL OIL TÜRKİYE A.Ş.	4.248,42	0	52.591,16	0	0	49,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	56.889,08
ARKAS PETROL ÜRÜNLERİ VE TİCARET A.Ş.	0	0	0	0	470	0	0	0	0	0	0	46.385,00	0	0	0	46.855,00
BP PETROLLERİ A.Ş.	5.077,01	0	39.978,31	0	0	254,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	45.310,21
AYTEMİZ AKARYAKIT DAĞITIM A.Ş.	1.771,51	0	10.680,35	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12.451,86
KADOOĞLU PETROLÇÜLÜK TAŞIMACILIK TİCARET SANAYİ İTHALAT VE İHRACAT A.Ş.	452,987	0	9.733,99	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	10.186,97
ENERJİ PETROL ÜRÜNLERİ PAZARLAMA A.Ş.	490,286	0	8.024,16	0	0	246,2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8.760,64
TP PETROL DAĞITIM A.Ş.	1.082,87	0	7.391,04	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8.473,91
AKPET AKARYAKIT DAĞITIM A.Ş.	30,244	0	6.165,21	0	57,026	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6.252,48

Lisans Sahibinin Unvanı	Benzin Türleri		Motorin Türleri			Fuel Oil Türleri			Havacılık Yakıtları		Denizcilik Yakıtları		Gazyağı		Diğer Ürünler	Toplam
	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Serbest Kullanıcıya Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Serbest Kullanıcıya Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Diğer Teslim	
MİLAN PETROL SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	305,477	0	5.193,43	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5.498,91
TURKUAZ PETROL ÜRÜNLERİ A.Ş.	188,007	0	3.925,87	0	0	25,34	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4.139,22
LUKÖİL EURASIA PETROL A.Ş.	523,866	0	3.167,98	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.691,84
BALPET PETROL ÜRÜNLERİ TAŞIMACILIK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	41,032	0	2.630,42	0	999,022	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.670,47
TERMOPET AKARYAKIT NAKLİYAT VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	57	0	1.985,00	0	1.115,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3.157,00
PETLİNE PETROL ÜRÜNLERİ TİCARET A.Ş.	247,075	0	2.205,65	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.452,72
HYPCO PETROLCÜLÜK A.Ş.	36,988	0	2.347,42	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.384,41
MEMOİL AKARYAKIT DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	93,785	0	2.082,66	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.176,45
PASİFİK PETROLCÜLÜK A.Ş.	153,7	0	1.994,78	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.148,48
ALTINBAŞ PETROL VE TİCARET A.Ş.	85,602	0	1.970,63	0	56,899	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2.113,13
TECO PETROLCÜLÜK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	29,868	0	1.826,78	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.856,65

Lisans Sahibinin Unvanı	Benzin Türleri		Motorin Türleri			Fuel Oil Türleri			Havacılık Yakıtları		Denizcilik Yakıtları		Gazyağı		Diğer Ürünler	Toplam
	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Serbest Kullanıcıya Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Serbest Kullanıcıya Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim		
İPRA ENERJİ A.Ş.	465,075	0	1.285,56	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1.750,64
THY OPET HAVACILIK YAKITLARI A.Ş.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	735,518	0	0	0	0	0	735,518
ERGAZ AKARYAKIT LPG LNG CNG DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	24,184	0	584,138	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	608,322
SİYAM PETROLÇÜLÜK SANAYİ VE TİC. A.Ş. (S OIL)	0	0	563	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	563
LİG AKARYAKIT PETROL ÜRÜNLERİ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	0	0	476,076	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	476,076
DELTA AKARYAKIT TİCARET A.Ş.	38,226	0	393,779	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	432,005
SOCAR TURKEY PETROL ENERJİ DAĞITIM SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	0	0	8,25	0	0	0	0	0	0	0	0	250	0	0	0	258,25
ERDEM PETROL ÜRÜNLERİ SANAYİ PAZARLAMA LİMİTED ŞİRKETİ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	235	0	0	0	235
DAMLA OİL AKARYAKIT A.Ş.	5,353	0	195,194	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	200,547

Lisans Sahibinin Unvanı	Benzin Türleri		Motorin Türleri			Fuel Oil Türleri			Havacılık Yakıtları		Denizcilik Yakıtları		Gazyağı		Diğer Ürünler	Toplam
	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Serbest Kullanıcıya Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Serbest Kullanıcıya Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Bayiye Teslim	Diğer Teslim	Diğer Teslim	
DOĞAL KAYNAKLAR AKARYAKIT DAĞITIM VE GAZ İŞLETMELERİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş.	0	0	15,818	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15,818
GÖZEN HAVACILIK VE TİCARET A.Ş.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12,155	0	0	0	0	0	12,155
Toplam	39.943,61	0	360.967,42	55.397,23	171.970,66	790,84	193	0	0	1.196,38	0	65.754,95	0	0	0	696.214,09

Kaynak:EPDK

5.1. FAALİYET ALANIMIZDA AKARYAKIT SEKTÖRÜ

Tablo 19: Faaliyet Alanımızda Perakende Akaryakıt Ticareti

İlçe	Perakende Akaryakıt Ticareti Yapan Firma Sayısı
Çerkezköy	18
Kapaklı	5
Saray	14

Kaynak: TOBB

6. SONUÇ

2017 yılı için Akaryakıt Sektörü' nü değerlendirecek olursak,

➤ Üretimde 2017 yılında 2016 yılına göre:

- Toplam rafineri petrol ürünleri üretimi %0,72 artarak 28.937.115 ton,
- Motorin türleri üretimi %8,48 artarak 10.395.069 ton,
- Benzin türleri üretimi %5,06 artarak 5.360.216 ton,
- Havacılık yakıtları üretimi %7,81 artarak 4.837.246 ton,
- Denizcilik yakıtları üretimi %8,21 azalarak 2.154.285 ton,
- Diğer ürünler üretimi ise %16,64 azalarak 6.258.144 ton olarak gerçekleşmiştir.

➤ İthalatta 2017 yılında 2016 yılına göre:

- Toplam petrol ürünleri ithalatı %6,43 artarak 42.653.421 ton,
- Ham petrol ithalatı %3,24 artarak 25.766.549 ton,
- Motorin türleri ithalatı %8,67 artarak 13.455.723 ton,
- Fuel Oil türleri ithalatı %28,78 azalarak 828.758 ton,
- Havacılık yakıtları ithalatı %42,31 azalarak 196.896 ton,
- Diğer ürünler ithalatı %97,80 artarak 2.404.283 ton olarak gerçekleşmiştir.

➤ İhracatta 2017 yılında 2016 yılına göre:

- Toplam petrol ürünleri ihracatı %4,06 artarak 10.081.991 ton,
- Benzin türleri ihracatı %9,67 artarak 3.167.398 ton,
- Motorin türleri ihracatı %226,39 artarak 233.060 ton,
- Havacılık yakıtları ihracatı %6,64 artarak 3.762.885 ton olarak gerçekleşmiştir.

➤ Yurt İçi Satışlarda 2017 yılında 2016 yılına göre:

- Toplam petrol ürünleri yurt içi satışları %6,52 artarak 28.460.979 ton,
- Benzin türleri satışları %3,10 artarak 2.303.254 ton,
- Motorin türleri satışları %8,26 artarak 24.166.321 ton,

2017 yılında uluslararası piyasadaki fiyatlara bağlı olarak benzin ve motorin fiyatları ülkemizde değişim göstermiş ve vergisiz bayi satış fiyatı ortalaması yıl boyunca 95 oktan kurşunsuz benzin için 2,08 TL/LT, motorin için ise 2,12TL/LT olarak gerçekleşmiştir

7. KAYNAKLAR

Akaryakıt Sektörü ile ilgili verilerden oluşan çalışmada , 'EPDK', 'BP', 'TP', 'TOBB' ve diğer kaynakların yayınladıkları istatistik ve veriler kullanılmıştır. Hatalı veri ve yazım hatalarında ilgili kurumların yayınladıkları orijinal veriler geçerlidir.